

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala turvaa kotimaisen ruoan tuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä luo edellytyksiä niihin perustuville elinkeinoille ja hyvinvoinnille.

Toimintaympäristön kuvaus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinot ovat merkittäviä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntäjiä. Ravinnon, energian, erilaisten tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi käyttävä biotalous luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Biotalouskeinoin pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tärkeimpiä uusiutuvia luonnonvaroja ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassa, makea vesi sekä eläimet. Ekosysteemipalveluiden eli luonnon tarjoamien palveluiden merkitys osana biotaloutta on merkittävä ilmastonmuutoksen hidastajana, luonnonvarojen säilyttäjänä ja niiden tilan parantajana sekä virkistysmahdollisuuksien lisääjänä.

Biotalous ja puhtaat ratkaisut on yksi hallituksen strategisista painopisteistä. Biotalousalalle on ominaista uusiutuvien luonnonvarojen kestävä ja monipuolinen käyttö sekä uusiutumattomien luonnonvarojen säästeliäs käyttö ja tehokas kierrätys. Tehostamalla alkutuotannosta, elintarviketeollisuuden prosesseista ja yhdyskuntien jätteistä peräisin olevien ravinteiden talteenottoa ja järjestämällä tarkoituksenmukainen kustannustehokas kierrätys sekä edistämällä sektorirajat ylittäviä tuotannollisia prosesseja luodaan uusia taloudellisia mahdollisuuksia, parannetaan ravinneomavaraisuutta sekä vähennetään ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Ministeriön tehtävänä on varmistaa, että lainsäädäntö ja muut ohjaukeinot tukevat biotalouden uusien ratkaisujen syntymistä ja edistävät biomassojen kestävästä käytöstä. Suomen runsaat biomassavarannot jalostetaan kotimaassa, ravinteet kierrätetään tehokkaasti ja huolehditaan ruoan huoltovarmuudesta.

Luonnonvarojen määrä, saatavuus ja laatu, ilmastonmuutos, energian tuotantotavat ja puhtaan veden riittävyys sekä maaseudun elinkeino- ja väestörakenteen muutos vaikuttavat olennaisesti ministeriön toimialaan. Ministeriö koordinoi kansallista ilmastonmuutokseen sopeutumista. Haasteisiin vastaaminen edellyttää ratkaisuja, jotka vaikuttavat maataloustuotantoon ja koko ruokajärjestelmän tuotantotekniikoihin ja -tapoihin, maankäyttöön ja energian kulutukseen. Aktiivisilla, toteuttamiskelpoisilla ja kustannustehokkailla toimenpiteillä voidaan luoda uusia mahdollisuuksia kannattavalle liiketoiminnalle ja elinkeinon kehittymiselle.

Ministeriön toimialan menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä. Hallinnonalan tutkimus tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinon kilpailukykyä kehittämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Lukuperusteluissa on kuvattu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevia politiikkasektorin tavoitteita sekä niiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja.

- Maaseutu on elinvoimainen paikka yrittää ja asua
- Edellytykset biotalouteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyiselle kasvulle ovat hyvät
- Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi samalla sovittaen yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet
- Ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, hyvinvointi ja turvallisuus on varmistettu vastuullisella toiminnalla
- Luonnonvara-, kiinteistö- ja paikkatiedot palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita tukien kilpailukykyä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen hallinta

— Toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliin tasa-arvoon.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
30.10.40	<i>Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset</i> (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuus	67,5	67,5 ¹⁾
30.10.41	<i>Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki</i> (arviomääräraha) — korkotukivaltuus	250,0	250,0
30.10.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen</i> (arviomääräraha) — myöntämisvaltuus	154,3	118,5 ¹⁾
30.20.40	<i>Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki</i> (siirtomääräraha 2 v) — myöntämisvaltuus	30,0	30,0
30.20.43	<i>Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit</i> (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuudet	20,0	20,0 ¹⁾
30.40.44	<i>Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen</i> (arviomääräraha) — myöntämisvaltuus	59,0	59,0

¹⁾ Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2018.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2016—2018

		v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018 1000 € %	
01.	Hallinto ja tutkimus	132 912	127 431	132 128	4 697	4
01.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 645	23 124	24 008	884	4
05.	Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 632	70 801	69 772	-1 029	-1
(21.)	Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
22.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 343	1 343	1 343	—	0

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	—	420	5 120	4 700	1119
29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	24 536	27 390	27 532	142	1
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	3 756	4 353	4 353	—	0
10. Maaseudun kehittäminen	295 689	372 572	415 479	42 907	12
40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	54 800	71 976	75 276	3 300	5
41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korotuki (arviomääräraha)	10 965	14 000	25 000	11 000	79
42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	72 630	57 230	58 330	1 100	2
43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	67 767	67 767	67 767	—	0
(44.) Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	35 000	—	—	—	0
50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	5 873	5 366	4 466	-900	-17
51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 696	1 843	1 843	—	0
54. Hevostalouden edistäminen hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitetulla rahapeliteoiminnan tuotolla (siirtomääräraha 2 v)	872	39 772	40 092	320	1
55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 913	3 905	3 905	—	0
63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 523	1 273	2 000	727	57
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	40 650	109 440	136 800	27 360	25
20. Maa- ja elintarviketalous	1 858 019	1 834 993	1 795 764	-39 229	-2
02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 927	39 941	37 921	-2 020	-5
03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 250	24 202	22 126	-2 076	-9
20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)	5 329	6 028	5 948	-80	-1
40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	321 700	327 900	325 400	-2 500	-1

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	587 810	540 000	531 130	-8 870	-2
(42.) Eräät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	4 500	—	—	—	0
43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	300 043	300 043	290 710	-9 333	-3
44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	546 888	551 888	518 738	-33 150	-6
46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	4 305	4 605	5 705	1 100	24
47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 299	4 419	3 169	-1 250	-28
60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	350	200	200	—	0
61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	11 000	30 000	49 000	19 000	63
62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 617	5 767	5 717	-50	-1
40. Luonnonvaratalous	189 863	194 781	198 027	3 246	2
20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)	3 000	3 000	3 000	—	0
21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)	13 519	13 520	13 520	—	0
22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	14 780	16 880	14 880	-2 000	-12
31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	7 136	7 136	7 636	500	7
40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)	702	1 245	1 745	500	40
41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	4 575	1 175	35
42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	8 000	7 900	8 450	550	7
44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)	52 653	56 230	56 230	—	0
45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 027	3 027	5 027	2 000	66
46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)	40 800	41 200	39 400	-1 800	-4
(48.) Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0

	v. 2016	v. 2017	v. 2018	Muutos 2017—2018	
	tilinpäätös 1000 €	varsinainen talousarvio 1000 €	esitys 1000 €	1000 €	%
50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	10 130	10 130	11 920	1 790	18
51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	10 550	8 850	10 100	1 250	14
53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 279	1 332	1 132	-200	-15
62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	20 837	20 881	20 362	-519	-2
(77.) Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
83. Lainat puuntuotannon kestävyys- ja turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	50	50	50	—	0
64. Metsähallitus	5 754	5 514	6 454	940	17
50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	5 754	5 514	6 454	940	17
70. Maanmittaus ja tietovarannot	52 429	48 752	53 621	4 869	10
01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 929	45 352	49 621	4 269	9
40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 500	3 400	4 000	600	18
Yhteensä	2 534 666	2 584 043	2 601 473	17 430	1
Henkilöstön kokonaismäärä	4 395	4 455	4 200		

01. Hallinto ja tutkimus

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat pääluokassa 30 budjetoiduin varoin maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos. Lisäksi tehtävien hoitamiseksi on kaksi talousarvion ulkopuolista rahastoa (Maatilatalouden kehittämisrahasto ja Maatalouden interventiorahasto) sekä valtion liikelaitoksena toimiva Metsähallitus. Lisäksi valtionapua saavat organisaatiot Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus vastaavat eräistä julkisoikeudellisista tehtävistä.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön ja hallinnonalan merkittävimmän tutkimuslaitoksen Luonnonvarakeskuksen menot. Hallinnonalan tutkimus- ja asiantuntijatehtäviä on myös Maanmittauslaitoksessa (luku 30.70) ja Elintarviketurvallisuusvirastossa (luku 30.20).

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa ohjauksellaan, että hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavien valtionapuorganisaatioiden toiminta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteita.

Toiminnallisen tuloksellisuuden osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnollinen taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä
- Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa ennakoivasti yhteiskunnan tietotarpeisiin ja vahvistaa kansallista innovaatiojärjestelmää
- Hallintomme on avoin, palveleva, tehokas sekä kansallisesti että kansainvälisesti verkostoitunut vaikuttaja
- Hallinnonala hyödyntää digitaalista teknologiaa, yhteisiä tietolähteitä ja integroitua tietovirtoja oman toiminnan tuottavuuden sekä koko toimialan kilpailukyvyn edistämiseksi
- Valtion ja hallinnonalan konsernipalveluja hyödynnetään täysimääräisesti.

Voimavarojen hallinnan osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin
- Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita
- EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty
- Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista
- Henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnossa (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa), joiden määrärahoja ei ole budjetoitu tässä pääluokassa. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnon lisäksi myös kunnissa.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan, kalastuspolitiikan, kasvinterveyden sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Niiden toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (32.01.02).

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan kustannukset tehtävittäin ELY-keskusten toimintamomentilla (32.01.02) (sisältää tukitoiminnot)

Tehtävä	Toteutuma 2015 milj. euroa	Toteutuma 2016 ¹⁾ milj. euroa	Tarve 2017 ja 2018 milj. euroa
Maaseudun kehittäminen	11,3	9,3	12,4
Maa- ja elintarviketalous	25,8	21,9	23,2
Luonnonvaratalous	17,0	12,5	12,5
Yhteensä	54,1	43,7	48,1

¹⁾ ELY-keskuksissa on 1.4.2016 alkaen siirretty Kieku -järjestelmän käyttöön. Alkuvuoden 2016 tiedot on saatu aiemmin käytössä olleesta Taika -järjestelmästä. Seurantajärjestelmän vaihdoksesta johtuen eri vuosien luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset hoitavat EU:n maatalous-, maaseutu-, kasvinterveys-, ja kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä. Näihin arvioidaan vuonna 2018 käytettävän n. 712 henkilötyövuotta. Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden valvonnan tehtäviä aluehallinnossa hoitavat aluehallintovirastot. Vuonna 2018 näissä tehtävissä arvioidaan toimivan n. 57 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö. Aluehallintovirastojen toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.40.01). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (momentti 32.40.05) vastaa kasvinsuojelualinelainsäädännön toimeenpanosta (arvio 22 henkilötyövuotta vuonna 2018).

Vesitalouden tehtäviin käytetään edelleen ympäristöministeriön pääluokassa budjetoituja ympäristöhallinnon voimavaroja (momentti 35.01.04) Suomen ympäristökeskuksessa (arvio n. 22 henkilötyövuotta vuonna 2018). Lisäksi Tulli suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä sekä elintarvikeketjun valvontaviranomaisen tehtäviä (arvio n. 100 henkilötyövuotta 2018) valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.10.02).

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 008 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hankelupalautakunnan menojen ja kansainväliseen toimintaan liittyvien valtionapujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö tukee pääluokaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön toimialan vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet. Taulukossa ovat maa- ja metsätalousministeriön koko toiminnan kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet.

Maa- ja metsätalousministeriön päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2016 toteuma			2017 arvio			2018 arvio ¹⁾		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Lainsäädäntötehtävät	8 428	75	110	10 373	9	108	10 438	8	108
Hallinnonalan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu	2 642	22	37	3 432	-	36	3 456	-	36
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	3 899	109	52	4 886	126	52	4 917	124	52
EU- ja kansainväliset asiat	4 535	518	43	4 438	791	43	4 455	779	43
MMM:n erityistehtävät	3 469	564	10	3 076	884	12	3 034	869	18
Yhteensä	22 973	1 288	252	26 205	1 810	251	26 300	1 780	257

¹⁾ Arviossa on huomioitu todentamismenon siirtyminen vuoden 2018 alusta Maaseutuvirastosta maa- ja metsätalousministeriöön sekä lisääntyneet hevostalouden avustustehtävät.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017	2018 esitys
		varsinainen talousarvio	
Bruttomenot	22 389	24 934	25 788
Bruttotulot	1 288	1 810	1 780
Nettomenot	21 100	23 124	24 008

Siirtyvät erät

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 572		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 738		

Määrärahaa käytetään 1 100 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (siirto momentille 30.20.47)	-1 500
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (vastaava vähennys momentilta 30.20.47)	1 500
Hevostalouden edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisestä aiheutuvat menot (1 htv)	80
Julkisen hallinnon paikkatiedon palvelualusta (siirto momentilta 28.70.22), lisäyksen poisto	-800
Julkisen hallinnon paikkatiedon palvelualusta -hanke (siirto momentilta 28.70.22)	3 140
Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)	-5
Siirto momentille 30.01.23 Hallinnolliset järjestelyt	-1 300
Säästöjen VNHY-osuuden palautus mom. 23.01.01	36
Palkkaliukumasäästö	-41
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-10
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-153
Toimintameno säästö (HO 2015)	-12
Työajan pidentäminen (Kiky)	-19
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-32
Yhteensä	884

2018 talousarvio	24 008 000
2017 talousarvio	23 124 000
2016 tilinpäätös	24 645 000

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 69 772 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen valiotaimituotannon osalta enintään 80 000 euroa
- 2) sijoitusmenoiksi luettavaan talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien perusparannuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) Luomuinstituutin toiminnan rahoittamiseen
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohdalle edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrärahaa.

Selvitysosa: Luonnonvarakeskuksen *tehtävänä* on toimialallaan:

- 1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi
- 3) harjoittaa tiedon ja teknologian siirtoa
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä
- 7) edistää kansainvälistä yhteistyötä
- 8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädettyt tehtävät
- 9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Luonnonvarakeskus tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- luomalla perustaa biotalouden kansainväliselle, kansalliselle ja alueelliselle kehittämiselle
- ennakoimalla tulevaa ja kehittämällä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia toimintamalleja päätöksenteon tueksi
- edistämällä sopeutumista ilmastonmuutokseen sekä kehittämällä ilmastonmuutoksen hillintätoimia
- tarjoamalla yrityksille liiketoimintaa tukevia kestäviä ja ketteriä biokiertoalouden ratkaisuja
- luomalla tietopohjaa, jonka avulla monipuolisista luonnonvaroista ja vastuullisesti tuotetusta ruoasta nouseva hyvinvointi lisääntyy.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Luonnonvarakeskukselle vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- lisätään vuorovaikutusta tutkimustiedon hyödyntäjien kanssa ja varmistetaan tiedon käytäntöön vieni
- kehitetään asiakkuuksiin ketterää toimintamallia ja luodaan yhteistyöalustoja biokiertoalouden liiketoiminnan vauhdittamiseksi
- lisätään alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja kehittäjäorganisaatioiden kanssa
- luonnonvaratiedon hyödyntämistä parannetaan kehittämällä yhteistyötä, avoimuutta ja tietoaaineistojen käytettävyyttä
- tiedonantajien vastausvelvollisuutta tilastotuotannossa kevennetään edistämällä tietojärjestelmien ja rekisterien yhteiskäyttöisyyttä.

Luonnonvarakeskuksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2016 tilinpäätös			2017 arvio			2018 arvio		
	Kust. ¹⁾	Tuotot ²⁾	Htv	Kust. ¹⁾	Tuo- tot ²⁾	Htv	Kust. ¹⁾	Tuo- tot ²⁾	Htv
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €	
Tutkimusprosessi	81 356	25 484	885	77 800	26 300	837	77 800	26 300	837
Viranomaisprosessi	26 039	6 449	315	24 500	6 000	292	24 500	6 000	292
Tilastoprosessi	5 544	912	54	5 700	1 200	56	5 700	1 200	56
Asiakkuusprosessi	5 301	6 055	63	10 000	11 000	115	10 000	11 500	115
Yhteensä	118 240	38 900	1 317	118 000	44 500	1 300	118 000	45 000	1 300

¹⁾ Kustannuslaskennassa tukitoimintoihin kohdistuneet tuotot on huomioitu kustannuksia pienentävänä tekijänä n. 2,5—3,0 milj. euroa/v.

²⁾ Vain suoraan ydintoimintaan kohdistuneet tuotot.

Luonnonvarakeskuksen tunnusluvut

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Vaikuttavuus			
Tieteelliset referoidut artikkelit, kpl	570	650	800
Luottamus- ja maineindeksi ¹⁾			
— suuri yleisö (1—5)	3,4	3,5	3,6
— päättäjät (1—5)	3,1	3,2	3,5
— tutkimuskumppanit (1—5)	3,3	3,4	3,6
— yritykset (1—5)	3,2	3,3	3,5
Toiminnallinen tehokkuus			
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset, 1 000 €kokonaishtv	90	92	90
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset, 1 000 €julkaisu	55	63	60
Tieteelliset referoidut artikkelit, kpl/tutkijahtv	0,9	1,0	1,2
Muut tieteelliset julkaisut, kpl/tutkijahtv	0,2	0,3	0,1
Muut julkaisut, kpl/tutkijahtv	2,3	1,6	1,4
Tilastot, kpl/tilastohtv	1,4	1,4	1,4
Tilastojulkistukset, kpl/tilastohtv	4,0	4,0	4,0
Tuotokset ja laadunhallinta			
Muut tieteelliset julkaisut, kpl	144	170	80
Muut julkaisut (sis. ammattiyhdistöille ja suurelle yleisölle suunnatut julkaisut), kpl	1 429	1 050	900
Tilastojulkistusten, tiedotteiden ja e-julkaisujen lataukset ja levikki, kpl	19 600	20 000	20 500
Tilastoverkkopalveluiden ja muiden verkkopalveluiden käyttö, käynnit kpl	228 535	240 000	264 000
Annetut lausunnot, kpl	184	160	160
Suora tiedonkeruu rekistereistä, % (Tilastoviranomaistoiminta)	68	75	70

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Sähköisen tiedonkeruun käyttö, % vastanneista (Tilastoviranomais-toiminta)	50	53	55
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys, % palveluntarjoajasta	-	95	95
Henkiset voimavarat			
Väitelleiden osuus henkilöstöstä, %	30	32	35
Työtyytyväisyysindeksin keskiarvo (1—5)	3,4	3,5	3,6

¹⁾ Lähde: Mediabarometri.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	117 479	117 296	117 272
Bruttotulot	40 355	46 495	47 500
Nettomenot	77 124	70 801	69 772
Siirtyvät erät			
—siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 149		
—siirtynyt seuraavalle vuodelle	16 657		

Bruttotulot ovat yhteensä 47 500 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 27 500 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 14 000 000 euroa, EU-maataloustukia 1 100 000 euroa sekä muita tuloja 4 900 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	132	100	100
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	132	100	100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	64	60	60
— osuus yhteiskustannuksista	56	40	40
Kustannukset yhteensä	120	100	100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	12	-	-
Kustannusvastaavuus, %	110	100	100

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 614	13 500	13 900
— muut tuotot	12	-	-
Tuotot yhteensä	7 626	13 500	13 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 521	7 500	7 500
— osuus yhteiskustannuksista	3 249	5 000	4 600
Kustannukset yhteensä	7 770	12 500	12 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-144	1 000	1 800
Kustannusvastaavuus, %	98	108	115
Hintatuki	80	80	80
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-64	1 080	1 880

Kotimaisen marjakasvien tuotannon turvaamiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja ulkomaisten kasvintuhoojien riskien hallitsemiseksi tarvitaan puhdasta taimiaineistoa. Varmennetun valiotaimiaineiston tuotannon jatkuminen edellyttää hintatukea, joka on enintään 80 000 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	15 015	15 000	15 500
— EU:lta saatava rahoitus	2 834	5 200	5 200
— muu valtiontalouden ulkopuolinen rahoitus	7 809	7 695	8 100
Tuotot yhteensä	25 658	27 895	28 800
Hankkeiden kokonaiskustannukset	48 431	52 000	50 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-22 773	-24 105	-21 700
Omarahoitusosuus, %	-46	-45	-42

Määrärahaa käytetään vähintään 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen, mikä on otettu huomioon määrärahasa totopelien tuotto-osuutena momentille 12.30.20 kertyvistä varoista.

Määrärahaa käytetään 400 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahaa noin 600 000 euroa käytetään kalakantojen hoitamiseksi arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuksiin.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momentille 12.30.99 kertyvät Luonnonvarakeskuksen toiminnan tulot.

Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2017 kertyvät tulot 80 000 euroa ja pääomaluonteiset tulot on merkitty momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peltojen vuokramenojen lisäys	495
Tenojoen kaikuluotainseurannan toteuttaminen, lisäyksen poisto	-490
Tenojoen kaikuluotainseurannan ylläpitomenot	120
Valtion vesiviljelyn uudelleenjärjestelyn menot, lisäyksen poisto	-280
Palkkaliukumasäästö	-291
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-27
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-370
Toimintameno säästö (HO 2015)	-42
Työajan pidentäminen (Kiky)	-54
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-90
Yhteensä	-1 029

(Luonnonvarakeskuksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2018 yhteensä 1 300 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 130 htv.)

2018 talousarvio	69 772 000
2017 talousarvio	70 801 000
2016 tilinpäätös	78 632 000

(21.) *Kansainvälinen yhteistyö* (siirtomääräraha 2 v)

2016 tilinpäätös	—
------------------	---

22. *Tutkimus ja kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 343 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin kuluihin ja muihin kulutusmenoihin sekä tutkimuksiin ja selvityksiin liittyvien valtionapujen myöntämiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin sekä EU:lta saatava tutkimusrahoitus.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla hankitaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalla rahoitetaan EU:n ERA-NET -ohjelmiin liittyvien suomalaisten hankkeiden kansallisia rahoitusosuuksia. Muiden valtion virastojen ja laitosten rahoitusosuudet tästä määrärahasta rahoitettaviin maa- ja metsätalousministeriön kokonaisvastuulla oleviin yhteistutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille. Myös EU:n rahoitusosuudet tutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille, jolloin momentin tulokertymäksi arvioidaan noin 500 000 euroa.

2018 talousarvio	1 343 000
2017 talousarvio	1 343 000
2016 tilinpäätös	1 343 000

23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 120 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalalla tuottavuuden edistämistä toteuttavien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista. Virastot saavat rahoittaa määrärahalla hankkeita, joista maa- ja metsätalousministeriö on erikseen sopinut viraston kanssa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnonvarakeskus	500 000
Elintarviketurvallisuusvirasto	1 800 000
Maaseutuvirasto	2 700 000
Suomen Ympäristökeskus	120 000
Yhteensä	5 120 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteinen siirto momentilta 30.01.01	1 300
Luontopalveluiden kävijäseurannan digitalisaatiohanke (siirto momentille 30.64.50)	-170
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.01.05)	280
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.20.02)	920
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.20.03)	1 850
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö, lisäyksen poisto (siirto momentilta 30.70.01)	520
Yhteensä	4 700

2018 talousarvio	5 120 000
2017 talousarvio	420 000

29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 532 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori (siirto momentilta 28.01.29)	142
Yhteensä	142

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	27 532 000
2017 talousarvio	27 390 000
2016 tilinpäätös	24 536 053

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 353 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 600 000 euroa Euroopan metsäinstituutin perusrahoitukseen.

2018 talousarvio	4 353 000
2017 talousarvio	4 353 000
2016 tilinpäätös	3 756 000

10. Maaseudun kehittäminen

Selvitysosa: Tämä selvitysosa on luvuille 30.10 ja 30.20.

Toimintaympäristö

Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu noin kolmannes väestöstä. Maaseutualueet toimivat sekä yritystoiminnan että pysyvän ja vapaa-ajan asumisen ympäristönä. Maaseutualueiden mahdollisuudet liittyvät yritystoiminnan monipuolistumiseen sekä biotalouden kestäväan ja monipuoliseen hyödyntämiseen. Yrittäjyyden ja asumisen mahdollisuuksien entistä parempi hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Tarvitaan myös omaehtoisia paikallista kehittämistä, jolla edistetään maaseudun elinvoimaisuutta.

Maaseutualueiden elinkeinorakenteet vaihtelevat maaseututyypeittäin ja alueittain. Ydinmaaseudulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla elinkeinorakenne on monipuolinen ja työllistymisen mahdollisuudet ovat paremmat kuin harvaan asutulla maaseudulla. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinorakenne on yksipuolisempi ja haavoittuvampi ja työllistymisen mahdollisuudet heikkomat. Toisaalta samanaikaisesti monilla maaseutuyrityksillä on kuitenkin puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta. Työvoimavaltaisilla toimialoilla, kuten puutarhataloudessa ja kasvihuonetuotannossa, on yhä enemmän ulkomaalaisia työntekijöitä. Alueellisesti tarkasteltuna maaseutualueiden tilanne on parempi Etelä- ja Länsi-Suomessa kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Monet maamme tulevaisuuden haasteista korostuvat maaseudulla. Väestön väheneminen maaseudulla on tasaantunut, mutta väestörakenteen vinoutuminen jatkuu. Vanhusten osuus väestöstä kasvaa erityisesti harvaan asutuilla maaseutualueilla. Maaseudun alhaisempi tulotaso sekä pitkät etäisyydet ja harva asutus vaikeuttavat mm. palvelujen ylläpitoa. Palveluiden turvaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tuen lisäksi innovaatioita ja uusyrittäjyyttä.

Kotimainen maataloustuotanto on ruokajärjestelmämme perusta. Maataloutta harjoitetaan koko maassa, vaikka tuotanto on viime vuosina keskittynyt tuotanto-oloiltaan suhteellisesti edullisimmille alueille. Maatilojen määrä on vähentynyt ja tilakoko kasvanut jo vuosikymmenien ajan, mutta tuotantomäärät ja peltoala ovat silti säilyneet suhteellisen vakaina.

Keskeisten tuotteiden tuotantomäärät vastasivat likimain kotimaista kulutusta lukuun ottamatta naudan- ja lampaanlihan, rukiin ja sokerin tuotantoa sekä valkuais- ja öljykasvien tuotantoa. Merkittävä määrä eläinten ruokintaan tarvittavasta täydennysvalkuaisesta joudutaan tuomaan, mikä on huoltovarmuuden kannalta ongelmallista.

Maatalouden rakennekehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen. Tilamäärä vähenee, tuotanto tehostuu ja keskittyy suurempiin tuotantoyksiköihin. Keskimääräinen peltoala on kasvanut 17 hehtaarilla vuodesta 2000 ollen nyt noin 45 hehtaaria (luomutilat lähes 53 ha). Vastaavasti myös kotieläintalouden tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja tuotannossa otetaan käyttöön uutta teknologiaa.

Tuotannon arvoltaan suurimmalla maitosektorilla tilojen keskilehmäluku oli 35 lehmää v. 2016, kun se oli 15,2 lehmää v. 2000. Joulukuussa 2016 maidontuottajia oli 7 318, joka on 575 tilaa vähemmän kuin viime vuonna. Luomumaidon tuotanto kasvoi reiluun 55 miljoonaan litraan. Luomutuottajia oli vuoden 2016 lopussa 139 kappaletta. Maidosta arviolta yli neljäsosa tuotetaan tiloilla, joilla on käytössä lypsyrobotti. Lehmien keskituotokset ovat kohonneet eläinjalostuksen, ruokinnan sekä maatalousyrittäjien osaamisen ansiosta noin 8 400 litraan vuosituhannen alun 6 800 litrasta.

Suhteellisen kilpailukyvyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Rakennetuilla on keskeinen merkitys investointien edistäjänä. Osa maataloista valitsee tuotannollisen erikoistumisen sijasta toiminnan monipuolistamisen, mikä näkyy muuta yritystoimintaa harjoittavien maatilojen suhteellisen osuuden kasvuna.

Maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen on tärkeää, jotta kotimainen raaka-ainetuotanto säilyy, jolloin myös ruoan alkuperä tunnetaan mahdollisimman hyvin. Riittävä kannattavuus on myös edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille ja sille, että tiloille saadaan tuotannon jatkajia. Investoinnit ja osaamisen kehittäminen parantavat tuotannon tehokkuutta, luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ympäristön tilaa. Jatkossakin tarvitaan niin tuotannon peruskannattavuuden turvaavia viljelijätukia kuin pidemmän aikavälin kehitystä edistäviä rakennetukia, jotta perheviljelmiin perustuvan maataloustuotannon toimintaedellytykset säilyvät.

Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi. Viime vuosina tuotantopanosten hinnat ovat nousseet tuotteiden hintoja nopeammin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta erityisesti kotieläintaloudessa. Venäjän elintarvikkeiden tuontikiellon kaltaiset tapahtumat ovat heikentäneet edelleen kannattavuutta, erityisesti maidontuotannossa. Kilpailutilanteesta johtuen maatilojen mahdollisuudet parantaa kannattavuutta markkinaehtoisesti ovat rajalliset. Maataloustuotteiden myyntitulojen ja tuotantopanosten hintojen kehitykseen valtiovallan toimin ei voida juuriakaan vaikuttaa.

Maataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttaa myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti maatalouden EU:n rahoittamat ja kansalliset tuet. Niiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Tukikonaisuus on rakennettu siten, että se on eri tuotantosuuntien ja alueiden kannalta mahdollisimman tasapainoinen.

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaikkien ruokajärjestelmän toimijoiden vahvaan osaamiseen sekä innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon. Innovaatioita ovat mm. uudet biotalouden tuotteet, uudet tuotantoteknologiat ja uudet ympäristöystävälliset tuotantotavat. Kilpailukykyä voidaan lisätä kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia.

Elintarvikesektori on teollisuuden aloista neljänneksi suurin. Ketju maataloudesta elintarviketeollisuuteen ja kauppaan työllistää Suomessa noin 300 000 henkeä eli n. 12 % työllisestä työvoimasta. Elintarvikkeiden jalostus on Suomessa polarisoitunut. Muutamalla suurella yrityksellä on alalla vahva rooli, vaikka henkilöstömäärällä mitattuna alan yrityksistä 99 % lukeutuu alle 250 henkilöä työllistäviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ruokajärjestelmän kannalta keskeistä on, että alalla on riittävästi vahvoja, innovatiivisia ja kilpailukykyisiä yrityksiä.

Ruoka on tärkeä osa ihmisten arkea ja juhlaa. Se on myös osa kansallista kulttuuria ja identiteettiä. Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen vaikuttavat vahvasti ruokajärjestelmään ja sen tulevaisuuteen. Entistä useammin kuluttajien ostopäätösten perusteena ovat oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella myös tuotantoeläinten hyvinvointi

sekä tuotantoketjun ympäristökuormituskysymykset ja työllisyysnäkökulmat. Ruokajärjestelmä on monipuolistunut ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruoan alkuperä, tuotantotavat, turvallisuus ja terveellisyys kiinnostavat kuluttajia. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

Ruokamarkkinoiden globalisoituminen tuo haasteita hallita ruokajärjestelmän riskejä kuten tauteja, jotka leviävät elintarvikkeiden, elävien eläinten tai eläintuotteiden sekä kasvien välityksellä maista, joiden tauti- ja hygieniatilanne on heikko tai joiden tuotanto-olosuhteet ovat sellaiset, että näitä riskejä ei pystytä hallitsemaan. Valveutuneet kuluttajat edellyttävät vastuullista toimintaa kaupalta, teollisuudelta ja alkutuotannolta. Ruokajärjestelmän eri osat kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja tällöin yhden osapuolen menestyminen vaikuttaa muidenkin osapuolien menestymiseen. Tätä kokonaisuutta ohjataan ruokapolitiikalla. Valtioneuvoston ruokapoliittinen selonteko (Ruoka2030) annettiin keväällä 2017.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan elinkeinot ovat merkittäviä luonnonvarojen hyödyntäjiä. Tästä aiheutuvia haittavaikutuksia vähennetään eri toimenpitein. Maatalouden ravinnepäästöt maaperään ja vesistöihin ovat vähentyneet maaseutuohjelman toimenpiteiden, ympäristötietoisuuden ja -osaamisen lisääntymisen, kulutustottumusten muutosten sekä uusien tarkennettujen tuotantomenetelmien ja luomutuotannon lisääntymisen seurauksena. Ilmastonmuutos, luonnonvarojen määrä ja laatu, kaavoitus ja muu yhdyskuntarakenteen ohjaus sekä energian tuotantotavat vaikuttavat olennaisesti myös ruokajärjestelmän ja maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa tärkeinä haasteina säilyvät ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Ne edellyttävät ratkaisuja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energian kulutukseen, ravinteiden kierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Keskeiset toimenpiteet ja keinot yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi

Pääloukkaperusteluissa esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista edistetään maaseudun kehittämisen (luku 30.10) ja maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20) politiikkasektoreiden määrärahoihin ja toimenpitein.

Maaseudun kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestäväällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun elinkeino- ja 4H-neuvonnan sekä hevostalouden edistämistoimenpiteiden avulla. Keskeisiä välineitä ovat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020 (jäljempänä maaseutuohjelma) sekä Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) tekemä työ. Maaseutuohjelman avulla edistetään maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä sekä omalta osaltaan maatalouden ja muun ruokajärjestelmään liittyvän liiketoiminnan kilpailukykyä ja kasvua. Ohjelman voimavaroja suunnataan erityisesti harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Tavoitteena on maaseudun peruselinkeinojen säilyminen, elinkeinojen monipuolistaminen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistaminen. Ohjelman toimenpiteillä pyritään parantamaan ympäristön tilaa. Maaseudulla asumisen ja yrittämisen edellytyksiin vaikutetaan tukemalla palveluita ja saavutettavuutta. Maaseutuohjelman toimenpiteitä rahoitetaan sekä luvun 30.10 määrärahoihin (mom. 30.10.40, 30.10.41, 30.10.43 ja 30.10.64 sis. teknisen avun) että luvun 30.20 määrärahoihin (mom. 30.20.43 ja 30.20.44).

Maaseutuohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että ohjelmakauden 2014—2020 aikana luodaan vähintään 5 000 uutta työpaikkaa, tuetaan 6 000 yrityksen aloittamista, kehittämistä ja investointeja sekä koulutetaan vähintään 20 000 henkilöä. Maatalouden rakennetuen tavoitteena on 9 000 tuettua investointia ja 2 700 tuettua sukupolvenvaihdosta. Ohjelman tuloksia seurataan vuosittain. Omaehtoista paikallista kehittämistä seurataan Leader-rahoitteisten kehittämishankkeiden määrän perusteella.

Maaseudun kehittäminen¹⁾

	2000	2005	2010	2015 ²⁾
Maaseutualueella sijaitsevien yritysten toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista, %	32,7	32,2	37,3	37,4
Työllisyysaste yhteensä	64,0	64,3	65,0	64,5
— harvaan asuttu maaseutu	53,4	54,8	57,7	58,3
— ydinmaaseutu	61,4	62,4	63,2	63,4
— kaupunkien läheinen maaseutu	67,1	68,0	68,8	68,6
— kaupungit	65,1	65,1	65,5	64,6
Maaseutualueilla asuvien osuus väestöstä, %	32,9	32,0	31,0	29,7
Vakituisesti maaseutualueilla asuvien ja kesäasukkaiden osuus väestöstä, %	40,3	39,5	38,4	37,2
Maaseutualueilla yöpyneiden osuus kaikista yöpyneistä, %	35,2	35,5	33,9	33,2

¹⁾ Taulukon luvut koskevat Manner-Suomea (Lähde: Tilastokeskus, maaseutuindikaattorit).

²⁾ Toimipaikat ja työllisyysaste 2014.

Maatalouden kilpailukyvyyn edellytyksiä tuetaan peruskannattavuutta tukevilla viljelijätuilla, maatalouden kannattavuuden ja tuottavuuden kehitystä tukevilla rakennetuilla sekä tutkimuksen ja neuvonnan keinoin. Viljelijöiden tulotason ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom. 30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40) avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan. Tukijärjestelmäkohtaiset tavoitteet on esitetty momenttien selvityksissä.

Vuosien 2015—2017 viljelijätuet ja tukien EU-osuudet (milj. euroa)¹⁾

	2016 ²⁾	2017 arvio	2018 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset	68	68	68
— valtion osuus	39	39	39
— EU:n osuus	29	29	29
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	322	326	325
EU-tulotuki	532	535	525
Peltoalaperusteiset ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit yhteensä	278	290	291
— valtion osuus	161	168	169
— EU:n osuus	117	122	122
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä	547	552	519
— valtion osuus	450	455	422
— EU:n osuus	97	97	97
Yhteensä viljelijätuet	1 747	1 771	1 728
— valtion osuus	972	988	955
— EU:n osuus	775	783	773
— EU:n osuus, %	44	44	45

¹⁾ Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2016—2018 kohdistuvaa tukea. Tuen maksu voi jakautua tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

²⁾ Vuoden 2016 lisätalousarvioissa budjetoitiin kertaluonteisesti 35 milj. euroa momentille 30.10.44 maatalouden poikkeuksellisten taloudellisten kriisien helpottamiseen.

Maataloustuotemarkkinoiden liiallisia häiriötilanteita vakiinnutetaan EU:n markkinajärjestelmään sisältyvien markkina- ja interventio toimien avulla. Interventio toiminta on lähinnä tuotteiden varastointia. Toimien rahoitusta varten on

Maatalouden interventiorahasto, jonka menot rahoitetaan pääosin EU:n maatalouden tukirahaston varoista. Markkinatuet ovat EU:n kokonaan rahoittamaa (mom. 30.20.41).

EU:n kokonaan rahoittama koulujakelujärjestelmä otettiin käyttöön kouluvuoden 2017/2018 alussa. Järjestelmä laajeni kattamaan koulumaitotuen lisäksi hedelmien ja vihannesten hankintaan käytettävän tuen. Järjestelmän liitännäistoi-
menpiteiden tarkoituksena on lasten ja nuorten ruokavalion muokkaaminen terveellisemmäksi ja tuettavien tuotteiden kulutuksen lisääminen sekä tutustuttaa lapset maatalouteen ja maataloustuotantoon.

Maatalouden toimintaympäristön nopea muutos edellyttää uusinta tietoa ja sen nopeaa välittymistä viljelijöille mm. toimintaansa kehittävien tilojen tuotannon järjestämisestä, johtamisesta ja riskienhallinnasta. Neuvontajärjestöt tukevat maaseutuyritysten toimintaa lisäämällä liiketoiminta- ja markkinaosaamista, edistämällä tuottavuutta sekä sukupolvenvaihdoksia ja muita omistajanvaihdoksia. Neuvontajärjestöjen valtionavustukset, joilla turvataan osaltaan neuvonnan alueellinen ja sisällöllinen kattavuus, on budjetoitu momentille 30.10.50. Lisäksi maaseutuohjelman neuvontajärjestelmää toteutetaan momentin 30.20.43 varoin. Hevostalouden edistämiseksi momentilla 30.10.54 tarkoitetuilla toimenpiteillä tuetaan erityisesti kotimaista hevospasvatusta. Työvoimavaltaisena alana hevostaloudella on yhä merkittävämpi rooli maaseutuväestön työllistäjänä.

Maatalouden rakennetuet edistävät rakenne- ja tuottavuuskehitystä ja parantavat siten maatalouden kannattavuutta ja kilpailukykyä. Aloitustukien tavoitteena on parantaa maatalousyrittäjien ikärakennetta ja turvata tuotannon jatkuvuutta. Rakennetuet suunnataan perheviljelmille ja niiden muodostamille yhteenliittymille. Käytettävissä olevat varat kohdennetaan elinkeinon jatkuvuuden ja tuotannon kannattavuuden parantamisen kannalta keskeisiin kohteisiin. Investointien koko on viime vuosina kasvanut, mikä osaltaan lisää tuen tarvetta. Esimerkiksi tuotannon tehostumisen ja laajentumisen myötä tuotosseurantaan kuuluvilla lypsykarjatililla tuotettu maitomäärä tilaa kohden on kolminkertaistunut viimeisten viidentoista vuoden aikana ja samaan aikaan keskimääräinen lehmäluku tiloilla on kaksinkertaistunut.

EU-osarahoitteiset investointi- ja aloitusavustukset rahoitetaan talousarviosta (mom. 30.10.40). Kokonaan kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset myönnetään ja maksetaan edelleen Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makeran) varoista. Makeran taloudellista tilannetta on tarkasteltu seuraavassa taulukossa. Maatalouden investointeja ja tilanpidon aloittamista edistetään myös korkotuen avulla (mom. 30.10.41).

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävät maatalouden rakennetuet tukimuodoittain vuosina 2016—2018 (milj. euroa)

	2016 tilinpäätös	2017 arvio	2018 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	99,23	122,38	137,92
— omat tulot ¹⁾ (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	26,77	23,40	20,20
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,01	0,23	0,24
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	-0,03	-	-
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	60,76	67,55	66,28
— muut tulot	0,72	1,20	2,20
— siirto talousarviosta	11,00	30,00	49,00
LAINAT, yhteensä			
MAKERAsta (valtionlainat)	0,33	3,20	2,00
Korkotukilainat yhteensä (mom. 30.10.41)	156,33	250,00	250,00

AVUSTUKSET

	2016 tilinpäätös	2017 arvio	2018 arvio
MAKERAsta	20,70	40,60	44,50
EU-osarahoitteiset avustukset (mom. 30.10.40)	88,00	67,50 ²⁾	67,50
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.10.41)	10,96	14,00	25,00

¹⁾ Sisältää myös kauppahintasaamiset ja tilojen myynnit.

²⁾ Lisäksi vuodelta 2016 arvioidaan siirtyvän sitomatonta myöntövaltuutta 54 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavaan parantamiseen panostetaan Makeran kautta hallituskauden aikana vuosina 2016—2018. Vuodelle 2018 ehdotettujen avustusten, korkotukilainojen myöntövaltuuden ja Makerassa käytettävissä olevien varojen arvioidaan riittävän maatalouden pitkän aikavälin rakennekehitystarpeen mukaiselle investointimäärälle.

Luopumistukijärjestelmän (mom. 30.10.42) avulla edistetään yksikkökoon kasvua sekä maatalouden ja porotalouden sukupolvenvaihdoksia. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Nykyinen luopumistukijärjestelmä on käytössä vielä vuonna 2018.

Maa- ja elintarviketalous

	2014	2015	2016	2017—2018 tavoite
Maatalouden yrittäjätulo/FWU (euroa/vuosi) ¹⁾	17 800	15 700	17 400	kasvaa
Kotimaisen tuotannon osuus (%) kulutuksesta				
— liha yht.	81	81	81	kasvaa
— maitotuotteet yht.	70	67	67	kasvaa
Täydennysvalkuaisen omavaraisuusaste (%) ²⁾	12	16	16	kasvaa
Maaataloustuotannon arvo (milj. euroa) ³⁾	3 884	3 841	3 729	kasvaa
Elintarviketuotannon bruttoarvo yhteensä (milj. euroa) ⁴⁾	27 742	26 602	26 750	kasvaa
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa) ⁵⁾	1 595	1 390	1 319	kasvaa

¹⁾ FWU on yrittäjäperheen työtunneista laskettu kokopäiväisesti työskentelevien yrittäjäperheen jäsenten lukumäärä (0,92 henkilöä tilaa kohti vuonna 2015). Maatalouden yrittäjätulo kuvaa keskimäärin yrittäjää kohti saatua tuloa vuodessa. Vuoden 2016 luku on ennuste.

²⁾ Sisältää rypsin, rapsin, härkäpavun ja herneen osuuden kotieläinsektorin täydennysvalkuaisesta.

³⁾ Luvut sisältävät tukia lukuun ottamatta kaiken maataloustuotannon, myös väli tuotteiden, arvon. Vuoden 2016 luku on ennuste.

⁴⁾ Maatalouden, elintarviketeollisuuden, ravitsemistoiminnan sekä elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupan tuotannon bruttoarvo. Vuoden 2016 luku on arvio.

⁵⁾ Lähde: Tulli/Uljas.

Maaseutuohjelma sisältää toimenpiteitä *ympäristön tilan parantamiseksi*. Toimenpiteistä merkittävimmät ovat mom. 30.20.43 rahoitettavat maatalouden ympäristökorvaukset ja luonnonmukainen tuotanto. Nämä on sovitettu yhteen suorien tukien järjestelmässä olevan viherryttämistuen kanssa. Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seuranta-tutkimuksen (1995—2013) tulokset osoittavat, että maatalouden ravinnekuormituspotentialiaali ravinnetaseilla mitattuna on vähentynyt.

Maaseutuohjelma sisältää myös muita merkittäviä toimenpiteitä ympäristön tilan parantamiseksi. Ohjelman toimenpiteet mahdollistavat maataloustuotannon ja ruokajärjestelmän kestävä kehittäminen siten, että maatalouden ravinteet saadaan hyötykäyttöön ja kierto. Investointituet mahdollistavat lannan kierrätyksen järjestämisen prosessiomalla ja kehittämällä logistiikkaa ja uusia lannoitustuotteita. Hankkeilla edistetään kotieläintuottajien ja kasvinviljely-

tilojen yhteistyötä sekä kehitetään tuottajajärjestöjen kanssa yhteistyössä koko tuotantoketjun ravinteiden kierrätystä ja ekotehokkuutta.

Maatalouden ilmasto-ohjelman (Askeleita kohti ilmastoystävällistä ruokaa) toimenpiteillä pyritään vähentämään ruoan ilmastokuormitusta sekä lisäämään ruokajärjestelmän sopeutumista ilmastonmuutokseen ja samalla ottamaan huomioon kuluttajien tuotannon vastuullisuuteen liittyvät toiveet.

Ympäristökuormituksen vähentäminen

	1995—1999 keskim.	2000—2006 keskim.	2007—2013 keskim.	2014 toteuma	2015 to- teuma	2016—2018 tavoite
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha ¹⁾	70,5	53,8	46,3	46,7	47,2	<46,0
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha ¹⁾	12,8	7,6	4,0	3,9	3,8	<5,0
Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ²⁾	6,7	6,4	6,4	6,5	6,5	<6,5
Maatalouden maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ³⁾	7,0	7,2	7,3	7,6	7,3	<7,3
Maatalouden ammoniakkipäästöt kt/vuosi ⁴⁾	31,6	32,2	32,3	33,5	28,8	<28,8

¹⁾ Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta (Lähde: Luonnonvarakeskus, Agrikaattori).

²⁾ Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöiksi luetaan metaanipäästöt kotieläinten ruuansulatuksesta ja lannankäsittelystä, dityppioksidipäästöt lannankäsittelystä ja viljelymaasta sekä kalkituksen hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990—2014” 15.3.2017.

³⁾ Maatalouden maankäyttösektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätaloussektori) kasvihuonepäästöjä ovat viljelysmaasta ja ruohikkoalueilta syntyvät hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus ”Greenhouse gas emissions in Finland 1990—2014” 15.3.2017.

⁴⁾ Lähde: Kaukokulkeutumissopimukselle toimitettu inventaarioraportti - Informative Inventory Report, IIR 2017 15.3.2017. (Vuoden 2015 päästö on laskettu uudella päästömallilla, joten luku poikkeaa aikaisempien vuosien luvuista ja ei ole täten vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa).

EU-rahoitteisiin ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin (mom. 30.20.46) kuuluvat esimerkiksi hedelmä- ja vihanne-organisaatioiden toimenpideohjelmat. Kokonaan kansallisesti rahoitettavaa tukea momentilta 30.20.47 myönnetään ruokapoliittisen selonteon toimeenpanoa tukeviin toimenpiteisiin, joiden tavoitteina ovat muun muassa kuluttajan luottamuksen vahvistaminen, ruoan ja ruokakulttuurin arvostuksen nostaminen, ruokajärjestelmän toimijoiden osaaamisen varmistaminen, viennin arvon nostaminen, terveellisten ruokatottumusten edistäminen sekä varmistettujen jäljitettävyyden ja vastuullisuusjärjestelmien kehittäminen suomalaiseen ruokajärjestelmän. Momentin varoin tuetaan myös luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä. Lisäksi määrärahalta tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia. Lähiruoka- ja luomuhjelmien yhteisenä tavoitteena on kasvattaa lähi- ja luomuruoan osuutta julkisista hankinnoista parantamalla hankintaosaamista ja laadullisia kriteereitä.

Luomu- ja lähiruoka

	2014	2015	2016	2017—2018 tavoite
Elintarvikealan mikro- ja pienyritysten ¹⁾				
— lukumäärä (kpl)	1 655	1 722	>1 722	kasvaa
— tuotannon jalostusarvo (milj. euroa)	646,5	641,7	>641,7	kasvaa
Luomuviljelty peltoala (%) ²⁾	9,4	9,9	10,7	kasvaa
Luomukotieläintilojen lukumäärä (kpl) ²⁾	825	899	959	kasvaa
Luomuelintarvikevalmistajien lukumäärä (kpl) ¹⁾	651	674	>674	kasvaa

¹⁾ Yritysten lukumäärätietojen tilastopohja muuttunut (Lähde: Tilastokeskus). Tilastojen valmistumisen aikatauluista johtuen vuoden 2016 toteumaa ei saatavilla.

²⁾ Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu ovat tärkeitä suomalaisen ruoan vahvuuksia. Hyvän tilanteen säilymistä pidetään yllä säädösohjauksen, neuvonnan, omavalvonnan sekä riskiperusteisen viranomaisvalvonnan keinoin. Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonootit) leviämisen estäminen, uusien vakavien eläintautien ja vaarallisten kasvintuhoojien leviämisen estäminen Suomeen sekä kriisinhallinnan kehittäminen. Korkeatasoiset, turvalliset ja Suomeen soveltuvat tuotantopanokset varmistavat omalta osaltaan maatalouden toimintaedellytyksiä.

Tavoitteena on yhteistyössä ruokajärjestelmän toimijoiden kanssa varmistaa elintarvikkeiden hyvä ravitsemuksellinen laatu, elintarvikkeiden turvallisuus sekä se, että elintarvikkeista annetut tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan. Väärennösten, petosten ja harmaan talouden vastaisia toimia ruokajärjestelmässä tehostetaan.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä suomalaiseen ruokajärjestelmään luodaan sellaiset turvallisuus-, laatu- ja jäljitettävyyssjärjestelmät, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuusriskien sekä toimijoiden ja kuluttajien taloudellisten riskien hallinta ja jotka luovat hyvät edellytykset myös elintarvikkeiden viennille. Eläinten hyvinvointia edistetään lainsäädäntöä uudistamalla, tukijärjestelmien (mom. 30.10.43) ja valvonnan keinoin.

Koko ruokajärjestelmän kattavaa elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää valvontaa kehitetään EU:n säädösten edellyttämällä tavalla. Valvontaa ja tutkimusta suunnataan siten, että ne tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

	2014	2015	2016	2017—2018 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja (kpl)	0	0	16 ¹⁾	0
Vaarallisia kasvintuhoojia (uusia pysyvästi) (kpl)	1	0	0	0
Eläinten hyvinvointikorvauksia saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)	38	45	43	kasvaa
Raportoidut elintarvikkeiden välitteiset ruokamyrkytysepidemiät (kpl)	36	40	arvio 50	alle 45
— niissä sairastuneiden määrä (kpl)	702	655	arvio 1 200	alle 1 000
Salmonellan esiintyvyys (%)				
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	0	0	0	0
OIVA-huoneistotarkastuksissa parhaimpien tason saavuttaneet kohteet (%)	86	88	86	yli 85
Vaatimukset täyttävien tarkastuskohteiden osuus (%)				
— maatalouden tuotantopanokset (siemenet, lannoitevalmisteet, kasvinsuojeluaineet ja rehut)	yli 95	yli 94	yli 95	yli 95
— luonnonmukainen ruokaketju	97	98	yli 98	yli 95
— otantaan perustuva eläinsuojeluvalvonta	78	82	arvio 80	yli 85

¹⁾ Vaarallisista tai helposti leviävistä eläintaukeista 15 (kpl) villieläimissä.

Viranomaisvalvonnan kehittämisessä tavoitteena on samantasoisten ja yhdenmukaisten palveluiden turvaaminen koko maassa sekä vaikuttavuuden ja kattavuuden parantaminen riskinarvioinnin perusteella ja omavalvonnan avulla. Elintarvikevalvontatietojen julkistamista kehitetään. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira (mom. 30.20.02) johtaa, ohjaa ja kehittää valvontaa koko elintarvikeketjussa sekä tekee tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia valvonnan ja riskinhallinnan tueksi.

40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 75 276 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 67 500 000 eurolla. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2018.

Selvitysosa: Nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustukset sekä maatalouden investointiavustukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Avustuksilla parannetaan maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, pienennetään tilanpidon aloittamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä osaltaan turvataan maataloustuotannon jatkumista. Investointeja tuetaan momentilta myönnettävien osarahoitteisten avustusten lisäksi korkotuella (mom. 30.10.41) sekä Maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettävillä kansallisilla avustuksilla ja valtiontakauksilla.

Avustuspäätösten kokonaismääräksi arvioidaan 67 500 000 euroa. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan noin 12 000 000 euroa ja investointiavustuksia 55 500 000 euroa. Avustusten maksatus ajoittuu neljälle vuodelle.

Vuonna 2018 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 75 276 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 31 616 000 euroa ja kansallista osuutta 43 660 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	57,8	27,5	8,5	-	-	93,8
Vuoden 2018 sitoumukset	16,9	25,2	16,9	8,5	-	67,5
Menot yhteensä	74,7	52,7	25,4	8,5	-	161,3

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.40 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		esitys 2018
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2015—2016	budjetoitu 2017	
Aloitus- ja investointiavustukset	170,9	236,1	407,0	24,8	72,0	75,3

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	3 300
Yhteensä	3 300

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	75 276 000
2017 talousarvio	71 976 000
2016 tilinpäätös	54 800 000

41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), kolttalain (253/1995), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2018 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle.

Selvitysosa: Maatalouden rakennetukilain nojalla myönnettävissä korkotukilainoissa vuosittainen korkotuki on vuodesta 2013 alkaen myönnettyissä lainoissa enintään kolme prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä ja aiemmin myönnettyissä vastaavasti enintään neljä prosenttia. Aikaisemman rahoituslainsäädännön nojalla vuosina 1996—2012 myönnettyissä lainoissa korkotuen enimmäismäärä on enintään neljä tai viisi prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä lainan myöntämisaikakohdasta riippuen. Ennen vuotta 1996 myönnettyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämivuodesta ja lainalajista riippuen. Korkotukilainojen takaisin maksamatta oleva pääoma oli vuoden 2016 lopussa yhteensä noin 1,51 mrd. euroa. Määrärahan mitoituksessa on oletettu vuonna 2018 keskimääräiseksi korkotueksi 1,65 % korkotukilainojen pääomasta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 myönnettyt korkotukilainat	24,1	26,1	25,1	24,5	158,2	258,0
Vuonna 2018 myönnettävät korkotukilainat	0,5	3,9	4,9	5,5	12,6	27,4
Menot yhteensä	24,6	30,0	30,0	30,0	170,8	285,4

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	11 000
Yhteensä	11 000
2018 talousarvio	25 000 000
2017 talousarvio	14 000 000
2016 tilinpäätös	10 964 673

42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 58 330 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen
- 3) EU:n ohjelmakauden 1995—1999 luopumistukijärjestelmän ja maatalouden metsätoimenpideohjelman sitoumuksista aiheutuneiden Suomen velvoitteiden maksamiseen kokonaan kansallisesti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikä. Uusia luopumistukipäätöksiä voidaan tehdä vielä vuoden 2018 loppuun asti, minkä jälkeen maatalouden varhaiseläkkeiden myöntäminen ei ole enää mahdollista Euroopan unionissa.

Vuonna 2018 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista neljästä maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä (ajanjaksot 2003—2006, 2007—2010, 2011—2014 ja 2015—2018) sekä aiempien vuosien luopumiseläke- ja -korvausjärjestelmästä aiheutuvia menoja sekä niihin liittyviä sopimusten hoitokuluja. Vuosien 2000—2002 järjestelmästä ei arvioida enää aiheutuvan maksuja. Luopumistukijärjestelmän tuen piiriin arvioidaan vuonna 2018 tulevan n. 260 luopujaa.

Luopumistukien ja -eläkkeiden toteutuminen vuonna 2018

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2018 lopussa, arvio kpl	Keskimääräinen korvaus v. 2018, arvio euroa/kk
	Tiloja	Luopujia		
Luopumiseläke			8 401	240
Luopumistuki 2000—2002	1 845	2 949	0	0
Luopumistuki 2003—2006	3 389	5 794	59	903
Luopumistuki 2007—2010	2 467	4 298	337	686
Luopumistuki 2011—2014	2 066	3 204	1 661	996
Luopumistuki 2015—2018 ¹⁾	303	459	402	1 248
Yhteensä	10 070	16 704	10 860	

¹⁾ Arvio vuoden 2018 lopun tilanteesta.

Vuosina 2017 ja 2018 määrärahan tarpeen arvioidaan jakautuvan seuraavasti (milj. euroa)

	2017 arvio	2018 arvio
Luopumiseläkkeet	28,58	26,01
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2000—2002	0,06	0,00
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	1,91	0,99
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	5,64	3,82
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2011—2014	24,40	21,79
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2015—2018	2,15	4,66
Hoitokulu ¹⁾	1,62	1,58
Yhteensä	64,36	58,85²⁾

¹⁾ Hoitokulun perusteet ovat voimassa vuosille 2015—2018.

²⁾ Lisäksi momentilla on käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 100
Yhteensä	1 100

2018 talousarvio	58 330 000
2017 talousarvio	57 230 000
2016 tilinpäätös	72 630 000

43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 67 767 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettujen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten eläinten hyvinvointia edistävien tukien maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Eläinten hyvinvointikorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020.

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä naudoista, sioista, lampaista, vuohista sekä siipikarjasta.

Eläinten hyvinvointisitoumuksissa viljelijä sitoutuu noudattamaan toimenpiteen ehtoja valitsemiensa eläinlajien osalta. Sitoumus on 1-vuotinen, mutta se voidaan uusida vuosittain.

Vuonna 2016 eläinten hyvinvointikorvaukseen oli sitoutunut n. 6 200 kotieläintuotannon harjoittajaa. Tuotantosuunnittain tarkasteltuna mukana on 41 % nautatiloista, 65 % sikatiloista, 42 % lammas- ja vuohitiloista sekä 80 % siipikarjatiloista.

Vuonna 2018 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 67 767 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 28 462 000 euroa ja kansallista osuutta 39 305 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentilta voidaan maksaa myös ohjelmakauden 2007—2013 mukaisia ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettuja eläinten hyvinvointia edistäviä tukia, jotka on aiemmin maksettu momentilta 30.20.43. Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2016	budjetoitu 2017	esitys 2018
Eläinten hyvinvointikorvaukset	192,360	265,640	458,000	131,489	67,767	67,767

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	67 767 000
2017 talousarvio	67 767 000
2016 tilinpäätös	67 767 000

(44.) *Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	35 000 000
------------------	------------

50. *Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 466 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden neuvontapalvelujen valtionavusta annetun valtioneuvoston asetuksen (431/2016) mukaisesti neuvontaan myönnettävien valtionapujen maksamiseen valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville yrityksille ja muille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Valtionapua saavien neuvontajärjestöjen vaikuttavuutta mitataan mm. asiakkaiden määrällä. Yli 40 % maatalous- ja puutarhayrityksistä ovat neuvontajärjestöjen asiakkaita tai jäseniä.

Valtionavun käytölle on asetettu alustavat tavoitteet maaseudun elinkeinojen edistämiseksi:

1. Luodaan neuvonnan keinoin ja eri yhteistyömuotoja sekä laatujärjestelmien kehittämistyötä edistämällä edellytyksiä biotalouteen ja ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyille ja kasvulle. Lisätään yritysjohtollisia valmiuksia, markkinaosaamista ja riskienhallintaa sekä parannetaan maatilayritysten tuottavuutta.

2. Edistetään neuvonnalla ja neuvonnan palveluja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä ja uusiutuvien luonnonvarojen käytön kestävyttä mm. tuotantopanosten optimaalisella ja kestäväällä käytöllä sekä energia- ja materiaalitehokkuutta parantamalla. Lisäksi tavoitteena on satotasojen nostaminen.

3. Edistetään ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ruokaketjun vastuullisuutta neuvonnallisin ja kotieläinjalostuksellisin keinoin sekä mittareita ja menetelmiä kehittämällä.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2018 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehysmuutos (neuvontajärjestöjen toiminta)	500
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Maatalouden erikoisyhdistysten liitto) (EK)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Pro Agria ry) (EK)	-1 752
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen Hevostietokeskus ry) (EK)	-48
Kertaluonteisen siirron poisto (vastaava lisäys momentilla 30.20.46)	-500
Laadukkaan ja alueellisesti kattavan neuvonnan turvaaminen	1 000
Yhteensä	-900

2018 talousarvio	4 466 000
2017 talousarvio	5 366 000
2016 tilinpäätös	5 873 000

51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

- 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroestaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
- 2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroestaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	987 000
Neuvontatyön tukeminen	803 000
Porotalouden koetoiminta	53 000
Yhteensä	1 843 000

2018 talousarvio	1 843 000
2017 talousarvio	1 843 000
2016 tilinpäätös	1 696 000

54. Hevostalouden edistäminen hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettulla rahapeli-toiminnan tuotolla (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 092 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) sekä rahapeliyhtiön tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetussa valtioneuvoston asetuksessa (14/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuotoista kertyy osa kohdennettavaksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Tuloja vastaavasti käytetään harkinnanvaraisesti myönnettävinä avustuksina osuus hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Lisäksi tuloja vastaavasti voidaan käyttää 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen (mom. 30.01.05) sekä 240 000 euroa hevostalouden edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisestä aiheutuviin kuluihin (mom. 30.01.01).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarkentunut tuloarvio momentilla 12.30.20 ottaen huomioon hevostalouden edistämisen toimeenpanotehtävät momentilla 30.01.01	320
Yhteensä	320

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	40 092 000
2017 talousarvio	39 772 000
2016 tilinpäätös	872 000

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 905 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuin ympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus-, palvelu- ja kilpailutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen omalla kotiseudulla. 4H-järjestössä on yhteensä n. 250 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa yli 90 % Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on n. 65 000.

Erityisenä painopistealueena on nuorten työmahdollisuuksien lisääminen ja yrittäjyyden edistäminen, jolla osaltaan vastataan nuorten kasvavaan työttömyyden haasteeseen. Järjestössä on otettu käyttöön mm. ”kolme askelta työelämään” -toimintamalli. 4H-yhdistykset toimivatkin työnantajina tuhansille nuorille turvaten samalla osaltaan maaseudun palvelutarjontaa. Nuoret perustavat myös omia yrityksiä 4H-toiminnan kautta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2018 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

4H-toiminnan edistäminen	600
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (yrittäjyyttä ja nuorten työllisyyttä edistävä toiminta) (EK)	-600
Yhteensä	0

2018 talousarvio	3 905 000
2017 talousarvio	3 905 000
2016 tilinpäätös	3 913 000

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot

2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan neuvoston toimintaan

3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

4) kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen

5) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan maaseutu- ja saaristopolitiikan ohjelmien tavoitteiden toteuttamista sekä rahoitetaan ohjelmien mukaisia valtakunnallisia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Määrärahaa käytetään maaseutupolitiikan neuvoston ja saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan ja verkostotyöhön. Määrärahaa käytetään myös kylätoiminnan tukemiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	682 000
Kylätoiminnan valtionapu	1 100 000
Maaseutupolitiikan neuvosto	68 000
Saaristoasiain neuvottelukunta	150 000
Yhteensä	2 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (kylätoiminnan valtionapu) (EK)	-250
Kylätoiminnan ja valtakunnallisten hankkeiden rahoitus	977
Yhteensä	727
2018 talousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	1 273 000
2016 tilinpäätös	1 523 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 136 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä perustelluissa tapauksissa ennakon maksamiseen
- 2) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 223 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvas-
taisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 118 500 000 eurolla, josta osoitetaan 28 800 000 euroa paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä 89 700 000 euroa muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia vuoden 2017 myöntämismääräyksiä on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2018.

Selvitysosa: Momentin varoin rahoitetaan ohjelmakaudella 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisia maaseudun yritystoiminnan, palvelujen, kylien ja yhteistyön kehittämiseen, koulutukseen ja tiedonvälitykseen sekä Leader-toiminnalla toteutettavaan paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia.

Rahoitus toteutetaan yritystukina sekä paikallisina, alueellisina, alueiden välisinä, valtakunnallisina ja kansainvälisinä hankkeina. Tekninen apu tukee koko ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavat henkilötyövuodet vastaavat teknisen avun lisäksi nk. valtion hallinnon oman tuotannon hankkeissa vuosittain palkattavan henkilöstön enimmäismäärää. Teknistä apua on vuosina 2014—2023 käytettävissä ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoa varten 871 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta käytettiin 151,24 henkilötyövuotta vuoden 2016 loppuun mennessä.

Myöntämismääräyksen jako elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille perustuu maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä jokaiselle valitulle Leader-ryhmälle määritellyyn suuntaan antavaan rahoitukseen paikalliseen kehittämiseen

liittyviä toimia varten sekä hyväksytyihin suunnitelmiin alueellisten varojen kohdentamiseksi muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten. Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Vuoden 2018 määrärahojen ja myöntämisvaltuuksien arvioitu jakautuminen (euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yhteensä, josta	136 800 000	118 500 000
— EU-osuus	62 433 000	54 238 000
— valtion osuus	74 367 000	64 262 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	129,000	129,000	109,000	89,000	69,325	525,325
Vuoden 2018 sitoumukset	7,800	16,000	33,000	50,000	11,700	118,500
Yhteensä	136,800	145,000	142,000	139,000	81,025	643,825

Ohjelmakauden rahoituskehys sekä myöntämisvaltuuden ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valuutena	Budjetoitu valuutta ohjelmakautena	Myöntämis- valuutus 2018	Määräraha		
				maksettu 2014—2016	budjetoitu 2017	esitys 2018
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	912,000	564,900	118,500	39,575	109,340	136,700
— josta tekninen apu	70,000	50,000	-	-	8,400	10,000
Ohjelmien korjaukset	-	-	-	1,831	0,100	0,100
Kaikki yhteensä	912,000	564,900	118,500	41,406	109,440	136,800

Momentit 30.10.40, 30.10.43, 30.20.43 ja 30.20.44 ovat myös osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014—2020, jonka toimeenpanoon tarkoitettun teknisen avun valtuus ja määräraha ovat tällä momentilla. Seuraava erä teknisen avun valtuutta jaetaan vuonna 2020.

Takaisinperinnästä aiheutuvat erät merkitään momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	27 360
Yhteensä	27 360

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	136 800 000
2017 talousarvio	109 440 000
2016 tilinpäätös	40 650 185

20. Maa- ja elintarviketalous

Selvitysosa: Luvun 30.20 selvitysosa on sisällytetty luvun 30.10 selvitysosaan.

02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 37 921 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) maksullisten eläintutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen enintään 576 000 eurolla
- 3) hukkakauralain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 4) elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettaviin menoihin
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) *tehtävänä* on elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus. Evira varmistaa elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuutta ja laatua.

Evira tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- johtaa, kehittää ja valvoo elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden viranomaisten vastuulla olevaa riskinhallintaa alue- ja paikallistasoilla ja suorittaa valvontaa omalla toimialallaan
- rakentaa elintarviketurvallisuutta varmistavia järjestelmiä yhdessä tuottajien ja elintarviketeollisuuden ja elintarvikekaupan kanssa
- tekee eläintauteihin ja kasvintuhoojiin sekä elintarviketurvallisuuteen liittyvää diagnostiikkaa ja analytiikkaa tautien osoittamiseksi ja vastustamiseksi sekä elintarviketurvallisuuden lisäämiseksi
- toimii oman alansa vertailulaboratoriona
- suorittaa tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointeja sekä tekee seurantatutkimuksia
- vastaa riskiviestinnästä viranomaisten ja kuluttajien sekä elintarvikealan toimijoiden välillä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Eviralle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- edistetään toimijoiden vastuullisuutta sekä valvonnan ja toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja viranomaistoiminnan avoimuutta valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi. Vahvistetaan valvojasta valmentajaksi -toimintatapaa

- jatketaan mikrobilääkeresistenssin torjuntaa kansallisen toimintaohjelman pohjalta
- vaikutetaan aktiivisesti elintarvikeketjun tuotteiden viennin edellytysten varmistamiseen ja uusien viennin kohde-
maiden avautumiseen
- edistetään biotaloutta ja huomioidaan uudet tekniikat ja innovaatiot erityisesti ravinteiden ja sivutuotevirtojen hyö-
dyntämisessä
- kehitetään varautumista elintarviketurvallisuusuhkien, eläintautien ja kasvintuhoojien varalta ja huolehditaan näi-
den riittävästä seurannasta
- toimeenpannaan ruokapoliittista ohjelmaa ja edistetään kestävästä ruokajärjestelmästä
- vaikutetaan elintarvikeketjun yrittäjien toiminnan edellytyksiin ja niiden kilpailukykyyn vahvistamiseen sekä maa-
seudun elinvoimaisuuteen edistämällä yrittäjyyttä
- vahvistetaan viranomaisyhteistyötä elintarvikeketjun rikollisten toimintojen ehkäisemiseksi
- kohdennetaan tutkimustoimintaa ja riskinarviointia palvelemaan lainsäädäntötyötä, valvontaa ja elinkeinon tarpei-
ta hallinnonalan strategian mukaisesti
- jatketaan hallinnon toimintatapojen ja työmenetelmien uudistamista tavoitteena hallinnollisen taakan vähentämi-
nen
- osallistutaan alue- ja paikallishallinnon rakenteiden uudistamiseen sekä toteutetaan Eviran, Mavin ja Maanmit-
tauslaitoksesta siirtyvien tehtävien yhdistäminen hallitusti ja osallistavasti
- kehitetään palveluita ja tietojärjestelmiä asiakaslähtöisesti. Jatketaan sähköistä asiointia ja viranomaistoiminnan
tehokkuutta parantavien tietovarantojen ja -järjestelmien kehittämistä sekä uuden teknologian käyttöönottoa toimin-
nassa.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Eviralle vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Elintarviketurvallisuusviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2016 toteutuma			2017 arvio			2018 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Elintarviketurvallisuus	28 526	13 422	324	31 109	14 956	329	30 098	14 956	325
Eläinten terveys ja hyvinvointi	19 661	2 892	179	21 243	3 496	192	20 551	3 496	192
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys	11 451	6 290	124	9 756	3 715	123	9 439	3 715	123
Yhteensä	59 638	22 604	627	62 108	22 167	644	60 088	22 167	640

Viraston tunnusluvut

	2016 toteutuma	2017 talousarvio	2018 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— Taloudellisuusindeksi	103	100	100
— Tuottavuusindeksi	101	101	101

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	60 356	62 108	60 088
Bruttotulot	22 604	22 167	22 167
Nettomenot	37 752	39 941	37 921
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 374		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 549		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	18 714	18 683	18 683
— muut tuotot	2	-	-
Tuotot yhteensä	18 716	18 683	18 683
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 794	14 518	14 518
— osuus yhteiskustannuksista	3 827	4 165	4 165
Kustannukset yhteensä	18 621	18 683	18 683
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	95	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 822	2 184	2 184
— muut tuotot	2	-	-
Tuotot yhteensä	2 824	2 184	2 184
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 352	2 001	2 001
— osuus yhteiskustannuksista	938	759	759
Kustannukset yhteensä	3 290	2 760	2 760
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-466	-576	-576
Kustannusvastaavuus, %	86	79	79
Hintatuki	317	576	576

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-149	-	-

Vastustettavien sekä uusien uhkaavien eläintautien havaitsemiseksi ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuraamiseksi tarvitaan näytteitä sairaista eläimistä. Eläintautitutkimuksissa seurannan kannalta riittävän näytemäärän saaminen edellyttää eläinten omistajien tai eläinlääkärien oma-aloitteellisesti lähettämiä näytteitä. Tutkimuskustannusten periminen täysimääräisinä näytteen lähettäjältä vähentäisi näytteiden määrää merkittävästi, minkä vuoksi hintatuen käyttö on perusteltua. Hintatuen määrä on enintään 576 000 euroa.

Elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettavat menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määrärahaa käytetään 1 480 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmän kehittäminen (Elvi) ja ympäristöterveydenhuollon Vati- hankkeen lisäyksen poisto (siirto momentille 30.01.23)	-920
Julkishallinnon yhteinen käyttöliittymä ympäristöterveydenhuollolle, lisäyksen poisto (siirto momentille 28.70.20)	-1 194
Julkishallinnon yhteinen käyttöliittymä ympäristöterveydenhuollolle (siirto momentilta 28.70.20)	657
Palkkaliukumasäästö	-272
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-12
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-195
Toimintameno säästö (HO 2015)	-21
Työajan pidentäminen (Kiky)	-24
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-39
Yhteensä	-2 020
2018 talousarvio	37 921 000
2017 talousarvio	39 941 000
2016 tilinpäätös	41 927 000

03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 126 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille

2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirromenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maaseutuviraston (Mavi) tehtävänä on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, EU:n osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Mavi tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- edistää toiminnallaan digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä tukijärjestelmien toimeenpanossa ja varmistaa, että tietojärjestelmät toimivat
- huomioi omassa toiminnassaan elinkeinotoiminnan monipuolisesti
- maaseutuohjelman toimenpiteet, joilla monipuolistetaan maaseutualueiden elinkeinotoimintaa ja asukkaiden omakehitystä, on asukkaiden haettavissa koko ohjelmakauden niin, että niihin varattu kehys saadaan käytettyä täysimääräisesti
- tukee toiminnallaan Leader-toiminnan erityispiirteiden toteutumista ja varmistaa, että toimialaohjauksessa huomioidaan paikallisen kehittämisen rooli
- edistää toiminnallaan hallitusohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Maville seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, ohjelmakauden 2014—2020 sekä niitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanossa ja kehittämisessä edistetään järjestelmien yksinkertaistamista ja tehostamista koko hallinnonalan yhteistyönä
- Mavin toiminta tukee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmalle 2014—2020 asetettujen strategisten, määrällisten ja viestinnällisten tavoitteiden saavuttamista
- sähköistetään edelleen hallinnon prosesseja ja palveluja asiakaslähtöisesti
- kehitetään Mavin ja Maanmittauslaitoksen välistä yhteistyötä tietohallinnossa ja paikkatietosektorilla
- varmistetaan viljelijätukiprosessin toimivuutta siten, että tuet voidaan maksaa tavoiteaikataulujen mukaisesti.
- osallistutaan alue- ja paikallishallinnon rakenteiden uudistamiseen sekä toteutetaan Eviran, Mavin ja Maanmittauslaitoksesta siirtyvien tehtävien yhdistäminen hallitusti ja osallistavasti.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maville vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Maaseutuviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet (sisältää myös muut kuin momentti 30.20.03)¹⁾

	2016 toteutuma ¹⁾			2017 arvio ¹⁾			2018 arvio ¹⁾		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Viljelijätuet	16 919	622	97	18 485	737	98	16 785	773	93
Markkinatuet	3 277	297	26	3 150	294	26	3 145	245	24
Hanke-, yritys- ja rakennetuet	6 126	1 817	53	5 285	1 869	54	5 165	816	50
Maaseutuverkostoyhteistyö	1 742	1 386	10	1 495	1 495	10	1 255	1 255	10
Metsätalous	322	12	4	330	10	4	325	10	4

	2016 toteutuma ¹⁾			2017 arvio ¹⁾			2018 arvio ¹⁾		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Elinkeinokalatalouden tehtävät	437	108	5	590	140	6	615	140	6
Riistatalous	134	2	1	130	3	1	135	3	1
Porotalous	13	-	-	15	-	-	15	-	-
Fead, vähävaraisten ruoka-apu	250	124	3	255	120	3	245	120	3
Ohjaustoiminnot	396	18	4	415	15	4	410	15	4
Yhteensä²⁾	29 616	4 386	214	30 150	4 683	206	28 095	3 377	195

¹⁾ Kustannukset ja tuotot sisältävät vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta rahoitettavan toimenpideohjelman teknisen avun osuuden, mutta ei varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin liittyviä kustannuksia ja tuottoja. Vuoden 2018 tiedot eivät sisällä todentamisviranomaisen tehtävää, jonka on tarkoitus siirtyä vuoden 2018 alusta Mavista maa- ja metsätalousministeriöön.

²⁾ Htv-arviossa on otettu huomioon kertaluonteisena lisäyksenä tuottavuusrahaan liittyen seuraavasti: 2 htv v. 2016 ja 3 htv v. 2017. Momentilta 30.01.01 rahoitettuun todentamisviranomaisen tehtävään liittyen on otettu huomioon 5,4 htv v. 2016 ja 6 htv v. 2017. Todentamisviranomaisen tehtävä on tarkoitus siirtyä vuoden 2018 alusta Mavista maa- ja metsätalousministeriöön.

Viraston tunnusluvut

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Vaikuttavuus			
Sähköinen tukihakuprosentti pinta-alaperusteisissa tuissa	88	90	92
Sähköinen tukihakuprosentti yritys-, hanke- ja rakennetuissa	83	86	86
Yritys-, hanke- ja rakennetukien sidontaprosentti	35	50	50
Yritys-, hanke- ja rakennetukien maksuprosentti sidonnoista	21	30	30
Yritys-, hanke- ja rakennetukivarojen maksuprosentti ohjelman rahoitus-suunnitelmasta	7	15	20
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuusindeksi (2011=100)	-	100	-
Tuottavuusindeksi (2011=100)	-	110	-
Tuotokset ja laadunhallinta			
Käyttäjätuen asiakastyytyväisyys (asteikko 4—10)	-	8,2	8,2
Valvonnan asiakastyytyväisyys (asteikko 4—10)	8,2	-	8,4

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	33 183	32 231	29 172
Bruttotulot	8 006	8 029	7 046
Nettomenot	25 177	24 202	22 126
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 520		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 593		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 2 806 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman teknisen avun määränä.

Määrärahasta käytetään 3 600 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavat korvaukset maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus määräytyy tukihakemusten lukumäärän perusteella ja sen suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Mavi toimii työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (vähävaraisten rahasto) hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten avun toimenpideohjelman toimeenpanoon henkilötyön osalta käytetään vähävaraisten rahaston teknistä apua ja varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin itse ohjelman rahoitusta. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 3 862 000 euroa avun hallinnoinnista ja toimeenpanosta johtuen.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi ehdotetaan suoriteperusteen lisäksi maksatuspäätösperustetta siirtomenojen osalta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukisovelluksen uudistaminen, lisäyksen poisto (siirto momentille 30.01.23)	-1 850
Palkkaliukumasäästö	-70
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-5
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-114
Toimintameno säästö (HO 2015)	-12
Työajan pidentäminen (Kiky)	-9
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-16
Yhteensä	-2 076

2018 talousarvio	22 126 000
2017 talousarvio	24 202 000
2016 tilinpäätös	26 250 000

20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (441/2013) nojalla eläintautien vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisten korvausten maksamiseen
- 4) kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuihin menoihin liittyviin, edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n nojalla kunnille maksetaan korvauksia kunnaneläinlääkärien eläintautilain (441/2013), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) perusteella suorittamista tehtävistä.

Toimijoiden maksut eläintautilain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain nojalla tehdyistä maksullisista kunnaneläinlääkärien suoritteista tuloutuvat momentille 12.30.99.

Kasvintuhoojien hävittämiskustannuksista voidaan kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) nojalla maksaa toimijalle korvauksia, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret ja korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvauksia kasvintuhoojan hävittämiskustannuksista voidaan maksaa myös metsässä kasvavien puiden osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien kartoitus- ja torjuntatöiden menojen maksamiseen.

Määrärahasta on valtion osuutta 5 818 000 euroa ja EU-osuutta 130 000 euroa. Euroopan unionin rahoitusosuus eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnasta tuloutuu momentille 12.30.04.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kunnille maksettavat korvaukset	4 400 000
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	710 000
Kasvintuhoojien torjunta	838 000
Yhteensä	5 948 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-rahoitteiset rabieksen torjuntamenot	-80
Yhteensä	-80

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	5 948 000
2017 talousarvio	6 028 000
2016 tilinpäätös	5 329 367

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 325 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)
- 2) vuonna 2017 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen
- 3) sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on oikeutettu, mutta niihin liittyvä määräraha ei ole enää käytössä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohdan 3) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 tehdyistä tukipäätöksistä saa aiheutua vuoden 2019 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia pohjoisen tuen menoja enintään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallista tukea maksetaan EU:n lainsäädännön perusteella ja sen asettamissa rajoissa. Kansallinen tuki on sovitettu yhteen EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien tukijärjestelmien (EU-tulotuet, luonnonhaittakorvaukset, ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaukset) kanssa. Tuki turvaa osaltaan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä. Tukijärjestelmiä ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki ja eräät muut kansalliset tuet.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle komission vuonna 2014 hyväksymän tukiohjelman perusteella. Pohjoista tukea maksetaan Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) kotieläintaloudelle, puutarhataloudelle, kasvinviljelylle ja eräille muille kohteille komission vuonna 2016 hyväksymän pitkäaikaisen pohjoisen tuen tukijärjestelmän perusteella. Lisäksi määrärahasta maksetaan eräitä muita kansallisia tukia.

Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on oikeutettu esimerkiksi valitusprossiin liittyvien päätösten perusteella, mutta tarkoitukseen osoitettu määräraha ei ole enää käytössä.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi esitetään maksatuspäätösperustetta päätösoosan kohdan 3) osalta.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2016—2018 sekä arvio menojen siirtymisestä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavaksi (milj. euroa)

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	316,4	327,9	325,4
Etelä-Suomen kansallinen tuki	27,1	25,1	23,3
Pohjoinen tuki	284,0	294,7	296,4
Muu kansallinen tuki	5,3	8,1	5,7
Edellisiin vuosiin kohdistuvia tukimenoja maksetaan ao. vuoden määrärahasta	-	-	-
Valtuus budjetissa	30,0	30,0	30,0

Valtuuksien käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vuoden 2018 sitoumukset	0	30,0	-	-	-	30,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maatalouden kriisipakettiin 2016 sisältyneen lisäyksen poisto	-2 500
Yhteensä	-2 500
2018 talousarvio	325 400 000
2017 talousarvio	327 900 000
2016 tilinpäätös	321 700 000

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 531 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 mukaisten suorien tukien maksamiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisten yksityisen varastoinnin tuen, eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden ja suoraan tuotteisiin kohdennetuista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.
- 3) vuonna 2017 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen
- 4) niiden Suomen velvoitteiden maksamiseen, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena EU-tulotuen osalta ja maksatuspäätösperusteisena EU-markkinatuen osalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon yhteisen maatalouspolitiikan perusteella maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet, jotka rahoitetaan kokonaan EU:n varoista.

EU-tulotuet turvaavat omalta osaltaan maataloustuotannon kannattavuutta ja muiden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteutumista. Tukien ehtona on muun muassa ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten eli ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. Viherryttämistuen osuus on 30 % EU-tulotuesta ja nuorten viljelijöiden tuki enintään 2 % EU-tulotuesta.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan tuotannosta irrotettuna perustukena. Tuotantosidonnaisen tuen osuus on 19,6 % EU:n suorien tukien enimmäismäärästä vuosina 2017—2020.

Momentilta maksettavien EU-markkinatukien määrän arvioidaan lisääntyvän 1 130 000 eurolla vuodesta 2017 EU:n kokonaan rahoittaman koulujakelujärjestelmän käyttöönoton myötä. Määrärahassa on huomioitu EU rahoituksen lisääntyminen samalla, kun ohjelma laajeni koulumaitotuesta kattamaan myös kouluhedelmätuen. Järjestelmään kuuluvat liitännäistoimenpiteet on budjetoitu momentille 30.20.46.

Momentilta on mahdollisuus maksaa myös niitä Suomen velvoitteita, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta kokonaan kansallisesti.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi esitetään maksuperustetta EU-tulotuen osalta ja maksatuspäätösperustetta EU-markkinatuen osalta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2018 käyttökohteittain (euroa)

EU-tulotuki yhteensä	525 000 000
— Perustuki	254 000 000
— Viherryttämistuki	157 500 000
— Nuorten viljelijöiden tuki	10 500 000
— Tuotantosidonnaiset tuet	103 000 000

EU-markkinatuet (sisämarkkinatuet) yhteensä	6 130 000
— EU-yksityisen varastoinnin tuki	1 200 000
— Koulujakelujärjestelmä	4 930 000
Yhteensä	531 130 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-kriisirahoituslisäyksen poisto	-10 000
Koulujakelujärjestelmän rahoitus	1 130
Yhteensä	-8 870

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	531 130 000
2017 talousarvio	540 000 000
2016 tilinpäätös	587 810 345

(42.) *Eräät korvaukset* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	4 500 000
------------------	-----------

43. *Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 290 710 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettujen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tehdä EU:n ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2019 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 20 000 000 euroa.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuosien 2016 tai 2017 kohdan 1 mukaista valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2018.

Selvitysosa: Ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, neuvontakorvaus ja ei-tuotannollisten investointien korvaus sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014—2020. Korvausten tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi siten, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Neuvonnan tavoitteena on vastata viljelijöiden kokeeseen neuvontatarpeeseen unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalon hoitamisessa muun muassa ympäristökysymyksissä ja eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatalojen ilmastovaikutuksia, lisätä energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä.

Ympäristökorvaukset koostuvat ympäristösitoumuksesta, ympäristösopimuksista sekä geenipankkisäilytyksestä. Ympäristökorvauksen toimia kohdennetaan alueellisesti sekä tila- ja lohkokohtaisesti. Kaikille sitoutuneille pakollinen tilakohtainen toimenpide tähtää ravinteiden tasapainoiseen käyttöön ja suunnitelmalliseen viljelyyn. Lohkokohtaisilla toimenpiteillä toteutetaan kohdennetusti vesiensuojelua ja maan rakennetta edistäviä, kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja/tai peltoluonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osaa vesiensuojelullista toimenpiteistä toteutetaan eri tavalla ns. kohdentamisalueella (Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueet). Ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollista investointikorvausta voidaan myöntää myös yhdistyksille kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötuen erityistukisopimukset. Ohjelmakauden 2014—2020 mukaiseen järjestelmään on sitoutunut n. 86 % viljelijöistä ja sitomusala yhteensä on n. 90 % käytettävissä olevasta maatalousmaasta.

Momentilta aiemmin maksetut ohjelmakauden 2007—2013 mukaiset ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettut eläinten hyvinvointia edistävät tuet on siirretty maksettavaksi momentilta 30.10.43.

Vuonna 2018 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 290 710 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 122 098 000 euroa ja kansallista osuutta 168 612 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.20.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2016	budjetoitu 2017	esitys 2018
Ympäristökorvaukset	666,259	920,072	1 586,331	773,975	238,027	240,027
Luonnonmukainen tuotanto	136,920	189,080	326,000	104,293	48,683	48,683
Neuvonta	14,280	19,720	34,000	4,096	10,333	1,000
Ei-tuotannolliset investoinnit	2,520	3,480	6,000	0,094	3,000	1,000
Yhteensä	819,979	1 132,352	1 952,331	882,458	300,043	290,710

Ympäristökorvausten ja luonnonmukaisen tuotannon valtuudesta aiheutuvat menot, valtion ja EU:n osuudet yhteensä (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien	Valtuus vuodesta 2019 lähtien
Vuosia 2014—2020 koskevat toimenpiteet, josta vuonna 2018 tehtävät sitoumukset ja sopimukset	288,210	288,210	10,000	10,000	10,000	606,420	20,000
— luonnonmukainen tuotanto	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset ja sopimukset	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
— ympäristökorvaukset	283,210	283,210	5,000	5,000	5,000	581,420	-
— luonnonmukainen tuotanto	239,527	239,527	-	-	-	479,054	-
Vuosia 2000—2006 koskevat toimenpiteet	43,683	43,683	5,000	5,000	5,000	102,366	-
Vuosia 1995—1999 koskevat toimenpiteet	0,100	-	-	-	-	0,100	-
Menot yhteensä	0,400	0,300	-	-	-	0,700	-
Menot yhteensä	288,710	288,510	10,000	10,000	10,000	607,220	20,000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	290 710 000
2017 talousarvio	300 043 000
2016 tilinpäätös	300 043 000

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 518 738 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuonna 2014 yhdellä vuodella jatkuneen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvausten tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Toimenpide vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittymiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatilayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen. Luonnonhaittakorvausten saamiseen ei ole ikäraja ja korvauksen hehtaariohtainen määrä vähenee maatalon koon ylittäessä tietyt raja-arvot. Luonnon-

haittakorvauksia maksetaan myös pysyville nurmille. Korvausta maksetaan korotettuna tiloille, jotka ylittävät asetun eläintiheysrajan. Luonnonhaittakorvaukset ovat yksivuotisia.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %. Lisäksi määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoitettamia luonnonhaittakorvauksia.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2017 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	518 738 000
— EU-osuus	97 113 000
— valtion osuus	134 108 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	287 517 000

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan käyttö momentilla 30.20.44 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Julkinen yhteensä	Määräraha maksettu 2014—2016	Määräraha budjetoitu 2017	esitys 2018
	EU	valtio	kokonaan kansallinen				
Luonnonhaittakorvaukset	760,200	1 049,800	1 860,300	3 670,300	1 468,182	551,888	518,738

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutuohjelman kansallinen rahoitus (HO 2015 säästö)	-20 150
Rakenteelliset muutokset (HO 2015 säästö)	-13 000
Yhteensä	-33 150

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	518 738 000
2017 talousarvio	551 888 000
2016 tilinpäätös	546 888 000

46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 705 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) neuvoston asetuksen (EY 3/2008) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta rahoitetaan EU:n maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämisohjelmien menoja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1144/2014) perusteella. Ohjelmat rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuun mehiläistuotannon kehittämiseen ja hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 50 %.

Tuottajien muodostamille hedelmä- ja vihannesalan markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Tuottajaorganisaatioille maksettavat tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan EU:n maataloustukirahastosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuihin koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteisiin arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 100 %. Varsinaisen koulujakelujärjestelmän rahoitus on momentilla 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki).

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (EY 3/2008) ja (EU 1144/2014)	2 200 000	2 200 000
Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistäminen (EU 1308/2013)	205 000	103 000
Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (EU 1308/2013)	2 800 000	2 800 000
Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteet (EU 1308/2013)	500 000	500 000
Yhteensä	5 705 000	5 603 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehysmuutos (kansallisen osuuden vähennys)	-500
Kertaluonteisen siirron palautus (vastaava vähennys momentilla 30.10.50)	500
Koulujakelujärjestelmän liitännäistoimet	500
Tuottajaorganisaatioille maksettava EU-rahoitteinen tuki	600
Yhteensä	1 100

Momentin nimike on muutettu.

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	5 705 000
2017 talousarvio	4 605 000
2016 tilinpäätös	4 305 000

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämisen-, tiedottamis- ja menekinedistämistoimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin
- 2) kansallisiin ja kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla edistetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista
- 3) ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskeviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin uusien innovaatioiden kehittämiseksi
- 4) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien kansallisten tai kansainvälisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Määrärahalla tuetaan lisäksi luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi määrärahalla tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia sekä ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevia kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Momentin määräraha on varattu 1 500 000 euroa hallitusohjelman Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän kärkihankkeen 4 (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun) toteuttamiseen kotimaisen ruoan kysynnän kasvattamiseksi ja viennin edistämiseksi.

Ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin tarkoitetuilla varoilla voidaan tukea myös laajoja valtakunnallisia hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (momentille kohdistetun kärkihankerahoituksen päättymisen)	-1 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (vastaava vähennys momentilla 30.01.01)	1 500
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto lisäyksen poisto (vastaava lisäys momentilla 30.01.01)	-1 500
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Arktiset Aromit ry) (EK)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EkoCentria) (EK)	-150
Yhteensä	-1 250

Momentin nimike on muutettu.

2018 talousarvio	3 169 000
2017 talousarvio	4 419 000
2016 tilinpäätös	2 299 000

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden interventiorahastoon tarkoitettujen siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan niitä maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja, joiden määrää ei voida tarkkaan arvioida. Valtion vastattaviksi menoiksi arvioidaan 233 000 euroa, joita varten arvioidaan tarvittavan 200 000 euron budjettisiirto. Loppu arvioidaan katettavan rahaston omasta pääomasta.

2018 talousarvio	200 000
2017 talousarvio	200 000
2016 tilinpäätös	350 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 49 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla on tarkoitus rahoittaa hallitusohjelman Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän kärkihankkeen 4 (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun) toimenpiteitä.

Määrärahaa käytetään maatalouden kokonaan kansallisesti rahoitettavien investointiavustusten rahoittamiseen. Tämän lisäksi rahoitusta on mahdollista käyttää myös muihin hallitusohjelmaan sisältyvää ruoantuotannon kannattavuuden turvaamista koskevaa tavoitetta edistäviin toimenpiteisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto	11 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Suomalainen ruoantuotanto (kärkihankerahoituksen ajoituksen muutos)	8 000
Yhteensä	19 000

2018 talousarvio	49 000 000
2017 talousarvio	30 000 000
2016 tilinpäätös	11 000 000

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 717 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuneiden valtionapujen maksamiseen (VNA /2017)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on varmistaa, että tiloilla kuolleet tuotantoeläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EU:n asetus 1069/2009) vaatimusten mukaisesti.

Valtionapuja on tarkoitettu myöntämään eläinsuojelujärjestöille ja Helsingin yliopistolle eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun. Lisäksi valtionapua myönnetään Tampereen yliopistolle (FICAM, vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille) eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen ja koulutukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 130 000
Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	87 000
Valtionapu Helsingin yliopistolle	400 000
Valtionapu Tampereen yliopistolle, FICAM	100 000
Yhteensä	5 717 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-50
Yhteensä	-50

2018 talousarvio	5 717 000
2017 talousarvio	5 767 000
2016 tilinpäätös	5 617 000

40. Luonnonvaratalous

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomen monipuoliset luonnonvarat — tuottavat metsät, elinvoimaiset kala- ja riistakannat sekä puhtaat ja runsaat vesivarjat tarjoavat hyvät kasvuedellytykset uusiutuvien luonnonvarojen kestäväseen käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle ja luonnon virkistyskäytölle.

Maailmanlaajuiset ja kansalliset muutokset taloudessa, väestössä, ilmastossa, ekosysteemeissä, teknologioissa, sosiaalisissa suhteissa ja arvoissa heijastuvat luonnonvarojen käyttöön: luonnonvarojen käyttö lisääntyy, monipuolistuu ja tehostuu. Teknologian kehitys mahdollistaa aikaisemmin käyttämättömien luonnonvarojen hyödyntämisen. Myös luonnon aineettomien hyödykkeiden kuten virkistyspalvelujen merkitys kasvaa.

Luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvät erilaiset arvostukset johtavat myös ristiriitoihin. Luonnonvarojen käytössä yhteiskunnallinen hyväksyttävyys ja erilaisten arvostusten huomioon ottaminen ovat tärkeitä.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan liiketoiminnan kilpailukykyyn tulee parantua ja rakenteiden uudistua, jotta syntyy uusia investointeja, tuotantoa ja palveluja. Uudistumisen tueksi panostetaan uusia innovaatioita luovaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Näin turvataan myös kotimaisen raaka-aineen kysyntä ja tarjonta sekä luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kannattavuus. Luonnonvara-alan uudet investoinnit ovat positiivinen merkki uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan talouden kasvusta.

Luonnonvaratalouden toimialaan kuuluvat metsätalous, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastus ja riistatalous sekä vesitalous ja yleiset luonnonvara-asiat. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista, n. 198 milj. euroa, on budjetoitu tähän lukuun. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa luonnonvaratalouden tehtävissä ja Suomen ympäristökeskuksessa vesitaloustehtävissä työskentelee vakinaista henkilöstöä n. 200 henkilötyö-

vuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot, yhteensä n. 14 milj. euroa, on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Luonnonvaratalouden tehtäviin kuuluu myös sisäministeriön hallinnonalalla Rajavartiolaitoksen suorittama riista- ja kalatalouden valvonta.

Keskeisten toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luonnonvaratalouden politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toimenpiteiden tavoitteet:

- Luonnonvaratieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti luonnonvaratalouden ohjauksessa
- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille
- Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat
- Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- Kalakantojen elinvoimaisuus, monimuotoisuus sekä niiden käytön kestävyys turvataan tietoon perustuvalla kalastuksen säätelyllä ja valvonnalla sekä muilla kalavarojen tilaa parantavilla hoitotoimenpiteillä
- Kalatalouselinkeinot ja kalatalousyritykset uudistuvat, kasvavat ja niiden kilpailukyky paranee
- Vapaa-ajankalastukselle ja siihen liittyville hyvinvointipalveluille on hyvät edellytykset
- Alueellisella yhteistyöllä edistetään rakennetuissa vesistöissä vaelluskalojen elinkierron, tulva- ja kuivuusriskien hallinnan, virkistyskäytön, elinympäristöjen hyvän tilan ja uusiutuvat energian tuotannon edellytyksiä
- Vesiluonnonvarojen kestävään käyttöön ja suomalaiseen vesiosaamiseen perustuva kansainvälinen yhteistyö ja liiketoiminta lisääntyvät
- Sopeudutaan ilmastossa tapahtuviin muutoksiin ja hallitaan sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin liittyvät riskit
- Vesitilannepalveluja tuotetaan hyödyntäen uusia toimintatapoja ja teknisiä ratkaisuja
- Riistatalous vahvistuu ja sen hyvinvointivaikutukset lisääntyvät
- Alueellinen ja paikallinen osallistaminen lisääntyy suurpetopoliitiikan suunnittelussa ja valmistelussa
- Suurpetojen aiheuttamat vahingot vähenevät.

Tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 arvio	2018 tavoite
— Metsätalouden arvonlisäys, milj. euroa	3 184	3 248	nousee	nousee
— Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto, % (ilman kantohintojen vuotuista muutosta)	4,3	4,4	nousee	nousee
— Runkopuun hakkuukertymä, milj. m ³	65,3	69,3	nousee	nousee
— Metso-toimenpiteet yksityismetsissä, ha	38 370	41 136	44 136	47 336
— Kaupallisen kalastuksen tuotannon arvo, milj. euroa	45,3	50,0	nousee	nousee
— Vesiviljelyn tuotannon arvo, milj. euroa	81,4	85,0	nousee	nousee
— Kalanjalostuksen ja kalakaupan liikevaihto, milj. euroa	732,5	900,0	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo, milj. euroa	51,0	51,0	ennallaan	nousee
— Vapaa-ajankalastajien kalastuspäivien lukumäärä, milj. kpl	16,0	16,0	ennallaan	ennallaan

	2015 toteutuma	2016 arvio	2017 arvio	2018 tavoite
— Asukkaiden määrä merkittävillä tulvariskialueilla	5 943	5 975	5 900	laskee
— Vesihuoltopalvelujen järjestämisen rakennemuutos, vesihuoltolaitosten määrä, kpl	1 200	1 150	1 100	laskee
— Riistasaaliin arvo, milj. euroa	65,6	nousee	nousee	nousee
— Metsästyspäivien lukumäärä, milj. kpl	5,2	nousee	nousee	nousee
— Suurpetojen aiheuttamat vahingot, milj. euroa	7,6	10,5	ennallaan	laskee ¹⁾

¹⁾ Komission täytäntöönpanopäätöksessä suurpetojen porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisen maksuvaltuus on enintään 10 milj. euroa.

20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien siirtomenojen maksamiseen

2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ja estämisen sekä kalataloudellisen tarkkailun menoihin. Vuonna 2018 kertyväksi arvioidut vesioikeudelliset kalatalousmaksut on merkitty tuloina momentille 12.30.40.

2018 talousarvio	3 000 000
2017 talousarvio	3 000 000
2016 tilinpäätös	3 000 000

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 520 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon ja muun vesitalouden kehittämiseen, vaikutusten seurantaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella sekä valtioiden välisiin sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön.

Määrärahaa saa käyttää enintään 167 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyösopuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisen päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely ja hydrologinen seuranta	2 800 000
Vesitalouden kehittäminen, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	2 276 000
Valtion vesistö rakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
Valtion vesitalousluvista aiheutuvat velvoitteet	2 200 000
Valtiosopimuksiin perustuva rajavesistöyhteistyö	260 000
Useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden suunnittelu	84 000
Maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vaikutusten seuranta	900 000
Yhteensä	13 520 000

Palkkauksiin käytettävää määrärahaa on tarkoitus käyttää 151 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla ja 16 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilla.

2018 talousarvio	13 520 000
2017 talousarvio	13 520 000
2016 tilinpäätös	13 519 000

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 880 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omaraahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttöä lisääviin ja biotaloutta edistäviin kokeilu-, kehittämis-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin. Tavoitteena on parantaa edellytyksiä luonnonvarojen kestävä käyttöön perustuvalla kilpailukykyisellä liiketoiminnalla. Momentin määrärahaalla toteutetaan kansallista biotalousstrategiaa.

Momentin määrärahasta on varattu 10 000 000 euroa Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvien kärkihankkeiden toteuttamiseen: puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä; kiertotalouden läpimurto, vesistöt

kuntoon; suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun. Painopisteitä ovat seuraavan sukupolven metsätietojärjestelmä ja siihen liittyvät sähköiset palvelut, ravinteiden kierrätys, talteenotto ja hyödyntäminen, uudet vesiviljelyteknologiat ja vesiosaamisen vienti.

Lisäksi määrärahaa kohdennetaan uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvien tietojärjestelmien ja -varantojen yhteiskäyttöisyyden parantamiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien torjumiseen, geenivarojen suojeluun ja kestävään käyttöön sekä luonnon virkistys- ja matkailukäytön edistämiseen. Määrärahalla voidaan myös toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2017 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Metsätiedon ja sähköisten palveluiden kehittäminen	4 000 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Veteen perustuvien liiketoimintojen (sininen biotalous) kehittäminen	1 000 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Ravinteiden kierrätys sekä Itämeren ja vesien suojelu	5 000 000
Luonnonvara- ja biotalouden muut kokeilu- ja kehittämishankkeet	4 430 000
Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito	300 000
Kalastusta koskevien sopimusten valvonta	150 000
Yhteensä	14 880 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous- ja puhtaat ratkaisut: Metsätiedon ja sähköisten palveluiden kehittäminen	-1 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Veteen perustuvien liiketoimintojen (sininen biotalous) kehittäminen	-1 000
Yhteensä	-2 000

2018 talousarvio	14 880 000
2017 talousarvio	16 880 000
2016 tilinpäätös	14 780 000

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 636 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien sekä tulva- tai kuivuusriskiä vähentävien toimenpiteiden avustamisesta ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesiluonnonvarojen kestävää käyttöä edistävien kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeiden avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten lainojen korkohyvitysten maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavina toimenpiteinä tukea myönnetään vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Avustusten perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015).

Momentin määrärahasta on varattu 3 000 000 euroa Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin -kärkihankkeen toimenpiteen 3 (Vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen) toteuttamiseen kalatiestrategian merkittävimmissä kärkikohteissa.

Korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja vuoteen 2019 asti yhteensä noin 10 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesitaloudelliset riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	3 879 000
Kalataloudelliset kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet (sis. Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankerahoitusta 3 000 000 euroa)	3 757 000
Yhteensä	7 636 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous- ja puhtaat ratkaisut: Vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen	500
Yhteensä	500

2018 talousarvio	7 636 000
2017 talousarvio	7 136 000
2016 tilinpäätös	7 136 000

40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 745 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) saimaannorpan suojeluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten sekä päätösmaksujen maksamiseen
- 4) metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) sekä metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen maksamiseen
- 5) laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen kartoituksesta ja tuhoalueita koskevien ilmakuvien tuottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista

- 7) Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksamiseen
- 8) kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain (998/2012) mukaisten avustusten maksamiseen
- 9) Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 5 §:n 7 kohdan mukaisista Pohjois-Suomen laajojen siemenkeräysten toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 10) Kiinan kansantasavallalle maksettavaan korvaukseen jättiläispandan mahdollisen kuoleman johdosta.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain mukaisten avustusten maksamiseen. Avustukset on aikaisemmin maksettu momentilta 30.40.62. Momentin päätösosaan on myös lisätty mahdollisuus käyttää määrärahaa Pohjois-Suomen siemenkeräysten toteuttamiseen. Kyseessä on Metsähallituksen lakiin perustuva tehtävä, mutta laajoihin siemenkeräyksiin ei ole aikaisemmin budjetoitu määrärahaa. Pohjois-Suomen metsäpuiden siemenhuolto perustuu harvoin toistuvien luontaisten siemensatojen tehokkaaseen hyödyntämiseen ja varmuusvarastointiin. Lisäksi päätösosaan on lisätty mahdollisuus käyttää määrärahaa Suomeen saapuvien jättiläispandojen mahdollisesta kuolemasta Kiinalle maksettavaan korvaukseen.

Tenojoen kalastuslupatuloista palautetaan vuonna 2018 vesialueiden omistajille vuonna 2017 kertyneiden kalastuslupatulojen palautettava osuus. Vuoden 2017 talousarviossa kertymäksi on arvioitu 500 000 euroa. Kun yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettava osuus on noin 73 %, on palautettava määräraha 365 000 euroa. Tenjojen kalastuslupamaksutuloista valtiolle kuuluva osuus on otettu huomioon momentin 30.40.22 määrärahaa. Tenjojen kalastusluvista vuonna 2018 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Saimaannorpan suojeluun liittyvillä sopimuspalkkioilla korvataan sopimuksista aiheutuvia haittoja vesialueiden omistajille. Tavoitteena on, että vuonna 2018 kalastuksen rajoitussopimuksia olisi voimassa noin 2 600 km² alueella. Momentille 30.40.62 on varattu varoja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kaupallisen kalastuksen vakuutustuki (siirto momentilta 30.40.62)	500
Yhteensä	500
2018 talousarvio	1 745 000
2017 talousarvio	1 245 000
2016 tilinpäätös	701 925

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 575 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat menot sekä riistavahinkorekisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä aiheutuvat menot. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	1 600 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	400 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	1 050 000
Riistavahinkorekisteri	150 000
Hirvieläinkantojen hoito	1 375 000
Yhteensä	4 575 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hirvieläinten pyyntilupamaksujen kertymän kasvu	1 175
Yhteensä	1 175

2018 talousarvio	4 575 000
2017 talousarvio	3 400 000
2016 tilinpäätös	3 400 000

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) riistavahinkolaissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, ehkäisemisestä, valvonnasta ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha käytetään vuonna 2017 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen. Korvattavien vahinkojen arvioidaan säilyvän vuoden 2016 tasolla. Vuonna 2016 vahinkojen määrä oli 10,9 milj. euroa, josta porovahinkojen osuus oli 10,4 milj. euroa ja kotieläinvahinkojen osuus 0,5 milj. euroa. Komission porovahinkojen korvausjärjestelmän notifiointissa Suomelle myöntämä maksuvaltuutus on enintään 10 milj. euroa, joten porovahinkoja ei kor-

vata maksuvaltuutta enempää. Kun käytettävissä on lisäksi vajaa 1 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa, joudutaan maksettavia vahinkojen korvauksia leikkaamaan noin 2 milj. eurolla.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaaminen	7 450 000
Suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaaminen	500 000
Vahinkojen ehkäiseminen ja valvonta	500 000
Yhteensä	8 450 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	550
Yhteensä	550

2018 talousarvio	8 450 000
2017 talousarvio	7 900 000
2016 tilinpäätös	8 000 000

44. Tuki puuntuotannon kestävyysden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 56 230 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tehdä kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 59 000 000 eurolla. Valtuutta voidaan käyttää myös kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla tehtyjen tukipäätösten virheiden korjauksiin. Mikäli vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2018.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään metsien kestävä hoitoa ja käyttöä myöntämällä tukea yksityismetsissä tehtäviin metsänhoito- ja perusparannustöihin.

Määrärahalla toteutettavien töiden suora työllisyysvaikutus on n. 2 500 henkilötyövuotta.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	36,96	24,42	8,00	5,00	1,55	75,93
Vuoden 2018 sitoumukset	19,27	20,00	10,00	5,00	4,73	59,00
Yhteensä	56,23	44,42	18,00	10,00	6,28	134,93

2018 talousarvio	56 230 000
2017 talousarvio	56 230 000
2016 tilinpäätös	52 653 036

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävän metsätalouden määräaikaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiseksi seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella ja metsäluonnon hoitohankkeilla 3 200 hehtaarin alueella (vuoden 2017 tavoite 3 000 hehtaaria).

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristötuki	3 370 000
Metsäluonnon hoitohankkeet	1 657 000
Yhteensä	5 027 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metso-ohjelman toimeenpanon tehostaminen	2 000
Yhteensä	2 000

2018 talousarvio	5 027 000
2017 talousarvio	3 027 000
2016 tilinpäätös	3 027 000

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 39 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen metsäkeskus on metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen metsäkeskusta.

Suomen metsäkeskuksen toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 met-sälöä (12,1 milj. hehtaaria, noin 60 % Suomen metsämaa-alasta). Suomen metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muut sille säädetyt viranomaistehtävät, kuten vuosittain n. 110 000 metsäkäyt-

töilmoituksen ja n. 114 000 Kemera-hakemuksen ja toteutusilmoituksen käsittely. Metsäkeskus kerää alueellista metsävaratietoa n. 1,7 milj. hehtaaria sekä neuvoo ja kouluttaa n. 30 000 metsänomistajaa ja metsäalan toimijaa vuosittain.

Metsäkeskuksen toiminnan tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ovat toimipaikkaverkoston, sähköisen asioinnin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin, metsätiedon hyödyntämisen sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden neuvontapalveluiden kehittäminen.

Pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Suomen metsäkeskuksen toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet

	2016 toteutuma	2017 tulostavoite	2018 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	25	alle 13	alle 20
Rahoituslain mukaisten hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €	226	alle 200	alle 190
Maastotarkastusten yksikkökustannukset €/ha	160	alle 165	alle 160
Alueellisen metsävaratiedon keruukustannukset €/ha	7	alle 5	alle 5
2. Suoritettavatavoitteet			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	1 727 000	1 700 000	1 600 000
Metsään.fi-käyttäjämäärä, metsänomistajat, kpl	73 000	75 000	85 000
Metsään.fi käyttäjämäärä, yritykset	382	500	650
3. Laatuavoitteet			
Ajantasaisen metsävaratiedon kattavuus yksityismetsien pinta-alasta, %	82	87	87
Otantatarkastuksessa rahoituksellisesti hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuus suoritepinta-alasta %	81	vähintään 90	vähintään 90
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	19	enintään 9	enintään 9
Sähköisten ilmoitusten ja hakemusten osuus saapuneista, %	60	kasvaa edelleen	kasvaa edelleen

Momentin määrärahalta toteutettavan toiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) arvioitu jakautuminen prosesseille

	2016 toteutuma		2017 arvio		2018 arvio	
	euroa	htv	euroa	htv	euroa	htv
Metsätieto- ja tarkastuspalvelut	21,3	312	22,5	310	21,4	297
Elinkeinopalvelut	10,2	142	10,4	153	9,9	146
Hallintopalvelut	9,3	55	8,3	50	8,1	48
Yhteensä	40,8	509	41,2	513	39,4	491

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-1 400
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-400
Yhteensä	-1 800

2018 talousarvio	39 400 000
2017 talousarvio	41 200 000
2016 tilinpäätös	40 800 000

(48.) Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös

—

50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 11 920 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta. Muutoksella selkeytetään Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten toimintaan osoitetun määrärahan suhde valtionavustuslakiin ja muutetaan riistanhoitoyhdistysten valtionavustusten jakoperusteita niin, että avustus määräytyy vaikuttavuustavoitteita toteuttavien tehtävien perusteella. Riistanhoitoyhdistysten valtionavustusten myöntäminen siirretään maa- ja metsätalousministeriöltä riistakeskuksen tehtäväksi. Riistanhoitomaksua korotetaan 33 eurosta 39 euroon.

Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien perusteella (305 700) arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina. Riistanhoitomaksun suuruus on 39 euroa. Vuonna 2018 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksutulot on merkitty momentille 12.30.45.

Momentin määräraha nousee 1 790 000 euroa. Merkittävin lisäys varojen arvioidussa käytössä suuntautuu riistakonsernin strategian mukaisesti riistanhoitoyhdistysten toiminnan kehittämiseen ja toiminnanohjauksen vahvistamiseen. Riistanhoitoyhdistysten toiminnanohjaukseen vahvistetaan erityisesti suurpetokonfliktien ja -vahinkojen estämiseksi ja kannustetaan riistanhoitoyhdistyksiä vapaaehtoisin yhdistymisiin riistanhoitoyhdistyksien lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi ja hallinnon tehostamiseksi. Suomen riistakeskukselle osoitetaan määrärahaa riistanhoitoyhdistyksien tukemisesta aiheutuviin uusiin tehtäviin kuten riistanhoitoyhdistysten valtionavun maksatuksesta ja varojen käytön valvonnasta aiheutuviin menoihin sekä Oma riista-palvelun ylläpitämisestä ja lisäeläkevakuutuksesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja ohjataan suurpetokantojen hallinnan sekä riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittämiseen sekä muihin riistankonsernin strategian mukaisiin toimenpiteisiin. Osa riistanhoitomaksun korotuksen johdosta kertyvistä varoista ohjattaisiin jatkossa maanomistajien suorittamien riistan elinympäristöä merkittävästi parantavien hankkeiden toteuttamiseen.

Suomen riistakeskuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimialueena on koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestäväää riistataloutta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö.

Suomen riistakeskus tukee pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita seuraavasti:

— vastaa riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjä koskevien hoitosuunnitelmien ja niiden päivitysten osallistavasta valmistelusta ja ottaa toiminnassaan, ml. julkiset hallintotehtävät, huomioon vahvistettujen hoitosuunnitelmien linjaukset sekä kansallisen vieraslajistrategian toimenpiteet

— huolehtii kattavasta sidosryhmien kuulemisesta ja osallistamisesta alueellisissa riistaneuvostoissa ja valtakunnallisessa riistaneuvostossa, kehittää ja tukee suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa sekä edistää vapaaehtoisuuteen perustuvien muiden riistakantaseurantojen toteuttamista ja havaintojen ja terveystietojen toimittamista tutkimuslaitoksille ja kehittää yhteistyössä julkisen riistakonsernin toimijoiden kanssa saalistilastointia sekä muita riistatietovarantoja riistahallinnon suunnittelutoiminnan perustaksi

— huolehtii, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee mm. aktiivisin vahinkojen estämistoimenpitein sekä kohdentamalla metsästystä vahinkoa aiheuttaviin riistaeläinlajeihin

— pyrkii aktiivisin toimenpitein vähentämään riistaeläimiin kohdistuvaa laitonta tappamista

— huolehtii valtionavustusten ohjaamisesta riistanhoitoyhdistysten toimintaan valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukaisella menettelyllä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen riistakeskus	7 270 000
Riistanhoitoyhdistykset	2 340 000
Metsästysmuseotoiminnan tukeminen	415 000
Riistakonsernin strategian mukaiset kehittämishankkeet:	
— riistanhoitoyhdistysten toiminnan kehittäminen	1 000 000
— suurpetokantojen hallinta ja riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen sekä riistan elinympäristöä parantavat hankkeet	895 000
Yhteensä	11 920 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Riistanhoitomaksun korottaminen	1 790
Yhteensä	1 790

2018 talousarvio	11 920 000
2017 talousarvio	10 130 000
2016 tilinpäätös	10 130 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen kalastuslain muuttamisesta. Muutoksella kalastonhoitomaksuja korotetaan siten, että vuosilupa nousee 39 eurosta 45 euroon, viikkolupa 12 eurosta 15 euroon ja vuorokausilupa 5 eurosta 6 euroon. Lisäksi määrärahan budjetointia muutetaan siten, että talousarvioon varataan määräraha talousarviovuonna kertyviksi arvioiduista maksuista.

Maksujen korotuksen arvioidaan kasvattavan vuotuista kalastonhoitomaksukertymää noin 1 400 000 eurolla. Vuonna 2018 kalastonhoitomaksujen kertymäksi arvioidaan 10 100 000 euroa. Lisäys käytetään kalavesien hoidon vahvistamiseen.

Kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.44.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kalastuslain 82 §:n 1—3 kohtien mukaiset käyttötarkoitukset	5 400 000
Kalastuslain 82 §:n 5 kohdan mukaisesta kalastonhoitomaksukannosta aiheutuvat menot	700 000
Kalastuslain 82 §:n 4 kohdan mukaiset korvaukset vesialueiden omistajille	4 000 000
Yhteensä	10 100 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-150
Tulokertymän kasvu	1 400
Yhteensä	1 250

2018 talousarvio	10 100 000
2017 talousarvio	8 850 000
2016 tilinpäätös	10 550 000

53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 132 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten ja metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen

2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta makstuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen myönnettävillä avustuksilla varmistetaan, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyaineistöä. Määrärahaa saa käyttää myös metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen.

Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettävät avustukset kohdennetaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen	440 000
Avustukset luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille	692 000
Yhteensä	1 132 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/maa- ja metsätalous (HO 2015)	-200
Yhteensä	-200

2018 talousarvio	1 132 000
2017 talousarvio	1 332 000
2016 tilinpäätös	1 279 000

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 362 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta sekä ammattikalastajille myönnettävistä saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 9 150 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan mukaisina menoina 19 987 000 euroa, joka on vuosille 2014—2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan toimintaohjelman rahoitusosuutta. EU:n osuus tästä on 10 837 000 euroa. EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet on vahvistettu Euroopan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Varoja voidaan käyttää toimintaohjelman mukaisesti mm. kalatalouselinkeinon investointi- ja kehittämishankkeiden, kalatalouden ympäristöhankkeiden ja meripolitiikan toteuttamiseen liittyvien hankkeiden rahoittamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimenpiteiden rahoittamiseen.

Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan.

Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 10 000 000 euroa ohjelmakauden 2014—2020 EMKR:n rahoitusosuutena.

Määrärahassa on otettu huomioon kokonaan kansallisesti rahoitettavina elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteinä kaupallisen kalastuksen valvonnasta aiheutuvat menot, siltä osin kuin valvontatoimenpiteet eivät sisälly Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaan. Määrärahaa voidaan käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksy-

millä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen tai kalatalousalan valtiontukena EU:n säädösten mukaisesti. Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille arviolta 80 000 euroa. Vuonna 2018 kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 375 000 euroa. Kaupallisen kalastuksen vakuutustukseen liittyvät avustukset siirretään momentille 30.40.40.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EMKR)	Yhteensä
Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelma, yhteensä	9 150 000	10 837 000	19 987 000
Kansalliset toimenpiteet	375 000	-	375 000
Yhteensä	9 525 000	10 837 000	20 362 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EMKR toimintaohjelman rahoituksen muutos	381
Hallinto/Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-400
Kaupallisen kalastuksen vakuutustuki (siirto momentille 30.40.40)	-500
Yhteensä	-519

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	20 362 000
2017 talousarvio	20 881 000
2016 tilinpäätös	20 837 000

(77.) *Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	—
------------------	---

83. *Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisten lainojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan tarpeeksi arvioidaan 100 000 euroa. Kun aiemmilta vuosilta siirtyväksi eräksi arvioidaan 50 000 euroa, vuoden 2018 määrärahan tarve on 50 000 euroa.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	50 000
2017 talousarvio	50 000
2016 tilinpäätös	50 000

64. Metsähallitus

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet ja tehdään muita metsähallituslain (234/2016) edellyttämiä päätöksiä seuraavasti:

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus paranee edelleen.

2. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa voidaan alentaa 1,003 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten konsernin ulkopuolista lainaa enintään 60 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2018 enintään 20 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2018 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhempinä tilikausina enintään 25 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa liiketoimintaansa varten tarvittavia vakuuksia konsernin ulkopuolisille toimijoille enintään 2,5 milj. euron arvosta.

Selvitysosa: Metsähallituksesta on muodostettu 15.4.2016 alkaen valtion liikelaitos. Metsähallituksen yleistehävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Ottaen huomioon eduskunnan päätösosassa hyväksymät vuoden 2018 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2018 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 98,8 milj. euroa. Tavoite vastaa 3,4 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Alustava tuloutustavoite vuonna 2019 on 100,7 milj. euroa. Tuloutustavoitteen saavuttamiseksi Metsähallitus jatkaa valtion toiminnan ja talouden kannalta epätarkoituksenmukaisen maan myyntiä ja parantaa liiketoiminnan kannattavuutta. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2018 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Metsähallitus toteuttaa sille asetettuja metsätaloutta koskevia tavoitteita metsätaloutta harjoittavan tytäryhtiön Metsähallitus Metsätalous Oy:n omistajaohjauksella ja asettamalla sille tulostavoitteet ja tavoitetasot toiminnan vaikutuksia kuvaaville keskeisille tunnuksille. Tämän mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen tavoitteeksi ohjata Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintaa siten, että liiketoiminnassa yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt eivät vähene. Metsähallitus kehittää yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden hyötyjen raportointia nykyistä monipuolisemmaksi.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2016 lopussa 3 482 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä oleva pinta-ala oli 523 578 ha. Hakkuiden ulkopuolella tai poimintahakkuiden piirissä oli tuolloin 285 153 ha ja rajoitetussa käytössä 238 425 ha. Tämä tarkoittaa sitä, että metsätalouden metsämaan pinta-alasta 15,0 prosentilla (19,8 % metsätalouden puustosta) on yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista johtuvia eriasteisia käyttörajoitteita. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2016 lopussa 56,1 milj. euroa.

Peruspääoman muutokset

Peruspääoman määrä oli 31.12.2016 kauden 15.4.—31.12.2016 tilinpäätöksen mukaan 2 601,5 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarviossa eduskunta hyväksyi peruspääoman alentamisen 5,0 milj. eurolla. Ministeriö on tehnyt päätöksen peruspääoman tarkasta määrästä eduskunnan valtuutuksen perusteella.

Vuonna 2018 peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 1,043 milj. eurolla. Peruspääoma kasvaa 1,104 milj. eurolla hallinnan siirtojen, valtionperintöjen sekä maankäyttö- ja muiden muutosten vaikutuksena. Tämän lisäksi esitetään siirrettäväksi 0,061 milj. euron arvosta peruspääomaa muuhun omaan pääomaan maankäytön ja muiden muutosten vaikutuksena. Lisäksi peruspääomaa ehdotetaan alennettavaksi enintään 2,046 milj. eurolla Suomi 100 vuotta Luon-
tolahjakampanjasta johtuen. Valtion osalta suojeluun siirrettävien maiden tarkka määrä ja hinta selviävät vasta, kun kampanja sulkeutuu 31.12.2017.

Investoinnit

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 16,7 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat. Näihin tarpeisiin on tarkoitus hankkia alueita noin 3,4 milj. eurolla. Muita merkittäviä investointikohteita ovat tiet ja tuulivoimapuistojen rakenteet sekä maa- ja vesirakennushankkeet.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2016 toteutuma		2017 ennakoitu		2018 esitys	
	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takonserni	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takonserni	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takonserni
Liikevaihto, milj. €	163,6	332,9	99,8	335,8	101,5	346,2
— muutos, %	-50	-1	-39	1	2	3
Käyttökate, %	62	32	94	36	97	37
Liikevoitto/tappio, milj. €	99,2	103,3	91,6	114,6	95,1	121,8
Tilikauden tulos, milj. €	88,5	93,7	86,4	104,6	98,8	111,1
— liikevaihdosta, %	54	28	87	31	97	32
— peruspääomasta, %	3,4	3,6	3,3	4,0	3,8	4,3
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	116,6 ¹⁾		86,0 ²⁾		94,9 ³⁾	
Sijoitetun pääoman tuotto, % ⁴⁾	3,7	3,9	3,3	4,1	3,4	4,4
Investoinnit liikevaihdosta, %	7	4	14	4	16	5
Omavaraisuusaste, %	97	97	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 998	3 017	3 020	3 025	3 025	3 030
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	328	883	151	653	147	730

¹⁾ Vuodelta 2015 106,6 milj. euroa ja kaudelta 1.1.-14.4.2016 10 milj. euroa.

²⁾ Vuonna 2017 tehtävä tuloutus Metsähallituksen hallituksen esityksen mukaan.

³⁾ Vuonna 2018 tehtävä tuloutus JTS:n mukaan.

⁴⁾ Sijoitetun pääoman tuotto prosentissa mukana osingot tytäryhtiöiltä.

Metsähallituksen liiketoiminta käsittää Metsähallituksen muun kuin tytäryhtiöissä olevan liiketoiminnan.

Metsähallituksen liiketoimintakonserni käsittää Metsähallituksen liiketoiminnan ja Metsähallituksen liiketoiminnan tytäryhtiöt.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 esitys
Metsähallituksen tuloutus tulomomenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	116,569	86,000	94,900
Yhteensä	116,569	86,000	94,900
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.64.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	5,754	5,514	6,454
MMM:n hallinnonala yhteensä	5,754	5,514	6,454
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	37,616	29,656	30,256
YM:n hallinnonala yhteensä	37,616	29,656	30,256
Yhteensä (MMM ja YM)	43,370	35,170	36,710

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus ovat maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.64.50 sekä ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 esitys
Rahoitus¹⁾			
Maa- ja metsätalousministeriö (30.64.50)	6 374	6 700	6 454
Ympäristöministeriö (35.10.52)	37 898	36 400	30 256
Ympäristöministeriö (35.10.63)	1 729	0	0
Ympäristöministeriö (35.10.22)	103	180	780
Muiden ministeriöiden rahoitus	1 457	1 200	1 200
Euroopan unionin rahoitus	2 340	4 400	5 000
Tulorahoituksella maksetut menot	10 216	10 900	11 200
Muu rahoitus	2 728	2 700	2 100
Yhteensä	62 845	62 480	56 990
Menot			
Palkkausmenot	26 024	26 000	25 100
Muut kulutusmenot	32 721	34 480	30 340
Maa-aluehankinnat	1 679	0	0
Muut investoinnit	2 420	2 000	1 550
Yhteensä	62 844	62 480	56 990

¹⁾ Rahoituseriin 2016—2017 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko

	2016 toteutuma	2017 ennakoitu	2018 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	11 327	10 900	11 200
Muut tuotot	2 880	2 000	2 000
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	0	45 380	40 040
Tuotot yhteensä	14 207	58 280	53 240
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	26 024	26 000	25 100
Muut kulut	35 090	32 280	28 140
Kulut yhteensä	61 114	58 280	53 240
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	46 002	0	0
Tilikauden tulos	-905	0¹⁾	0¹⁾
Henkilöstömäärä (htv)	520	517	512
— josta virkamiehiä (htv)	58	58	58

¹⁾ Vuosien 2017 ja 2018 tuloslaskelma on laadittu Metsähallituslain 243/2016 sekä 1.1.2017 voimaan tulleen asetuksen 1368/2016 säätämällä tavalla niin, että julkisten hallintotehtävien tilikauden tulos kirjataan muun oman pääoman muutokseksi.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 454 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Metsähallitusta koskevan lain (234/2016) 5 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) Luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluita palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluja palvelevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen
- 4) Sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

- riista- ja kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja metsästys ja kalastus on eettistä ja vastuullista
- eräpalveluja tarjotaan kattavasti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi ja sillä luodaan hyvinvointia
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- tarjoaa kansalaisille kattavasti metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla ja seuraa toiminnan vaikuttavuutta
- viestii tehokkaasti riista- ja kalakantojen hoidosta sekä valtion retkeilyalueiden ja muiden valtion alueiden käyttömahdollisuuksista edistäen eräilystä ja luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia
- varmistaa, että asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä
- kehittää erävalvonnan viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä uusia yhteistyömalleja riistakonsernin ja kalatalouskentän toimijoiden kanssa
- osallistuu vaelluskalojen elinkierron palauttamiseksi tehtäviin hankkeisiin
- luo edellytyksiä luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä seuraa näiden alueiden taloudellista merkitystä ja muita hyötyjä.

Metsähallituksen maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville kertyvän tuloja arviolta 5 800 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 5 100 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 700 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 940 000 euroa luontomatkailun kasvua edistävien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Lisäyksestä 770 000 euroa käytetään hallituksen toimintasuunnitelman 2017—2019 Nopeaa kasvua ja työllisyyttä Matkailu 4.0 -hankkeen toteuttamiseen ja 170 000 euroa luontopalveluiden kävijäseurannan digitalisointiin.

Määrälliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 esitys
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset, historiakohteet, muut suosittu kohteet	5 746 600	5 850 000	5 890 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,10	4,04	4,10
Metsästysluvut (kpl)	56 659	50 000	60 000
Kalastusluvut (kpl)	81 859	85 000	85 000
Erävalvontatapahtumien määrä	11 287	11 000	11 000

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnon virkistyskäyttö	4 446 000
Eräasiat	1 690 000
Muut tehtävät	318 000
Yhteensä	6 454 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luontopalveluiden kävijäseurannan digitalisaatiohanke (siirto momentilta 30.01.23)	170
Matkailu 4.0 -hanke: luontomatkailun edellytysten vahvistaminen (siirto momentilta 32.50.41)	770
Yhteensä	940

2018 talousarvio	6 454 000
2017 talousarvio	5 514 000
2016 tilinpäätös	5 754 000

70. Maanmittaus ja tietovarannot

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen toiminnasta aiheutuvat menot sekä kiinteistötoimistusten tukemisesta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin niin, että niiden kysyntä seuraa suhdannekehitystä pienellä viiveellä. Maanmittauslaitoksen tuottamien IT-palveluiden kysyntään vaikuttavat erityisesti hallinnonalan asiakasvirastojen tarpeet sekä teknologiakehitykseen vastaaminen.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat yhä selvemmin palvelutuotantoa. Mobiiliteknologian käyttö yleistyy erilaisissa loppukäyttäjien sovelluksissa. Paikannusta, paikkatietoja ja navigointipalveluja käytetään yhä laajemmin elinkeinoelämän tarpeisiin, turvallisuutta lisäämässä, arkipäivän asiointitehtävissä sekä harrastustoiminnassa. Maasto- ja muiden paikkatietojen monipuolistuva käyttö esimerkiksi erilaisten analyysien lähtötietona lisää niihin kohdistuvia vaatimuksia. Vaatimukset liittyvät mm. tietojen kolmiulotteisuuteen, elinkaareen, metatietoihin ja yhtenäisyyteen.

Tietotekniikka ja sen hyödyntämiseen liittyvät prosessit ja yhteistyörakenteet ovat entistä näkyvämmiin kriittinen menestystekijä. Sähköistä asiointia lisätään, siitä tulee vuorovaikutteista ja vahvaan tunnistamiseen perustuvaa ja näin pyritään kohti kansalaisen keskitettyjen palvelujen käyttöä. Tekniikan kehittyminen näkyy käytettävän teknologian jatkuvana uudistamistarpeena.

Aineistojen lisääntyvä kansainvälinen käyttö ja siihen liittyvät tekniset, sisällölliset ja juridiset vaatimukset edellyttävät osallistumista standardointiin, yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja muuhun yhteistyöhön.

Perustietovarantojen rooli hallinnon ja siihen liittyvien palveluiden järjestämisessä sekä tietojen yhteiskäyttö mm. tietojohdantamisessa vahvistuu kansallisen palveluarkkitehtuurin (mm. palveluväylän) kehittyessä ja yhtenäistyessä. Kiinteistötietojärjestelmän ylläpidolla ja parantamisella luodaan edellytyksiä mm. toimivalle markkinataloudelle ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Maastotietojärjestelmällä on tärkeä rooli yhtenäisenä koko maan kattavana paikkatiedon pohja-aineistona.

Koko julkisen hallinnon kattava kokonaisarkkitehtuurityö edellyttää toimenpiteitä tietovarantojen sekä niihin liittyvien kuvaustietojen (metatietojen) ja tietopalveluiden kehittämisessä. Yhteistyö tietovarantojen tuottamisessa ja ylläpidossa tarvittavien muutos- ja seurantatietojen keruussa ja käytössä lisääntyy. Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin rakentaminen ja INSPIRE-direktiivin toimeenpano etenee, mikä edellyttää aineistojen saatavuuden ja yhteiskäytöisyyden kehittämistä.

Maastotietojärjestelmästä pyritään kehittämään maasto- ja karttatiedon perustietovaranto, jonka ylläpito perustuu viranomaisten yhteistyöhön ja yhteisiin ylläpitoprosesseihin. Tavoitteena on päästä eroon päällekkäisestä työstä, kohottaa työn tuottavuutta ja parantaa maastotietoaineistojen käytettävyyttä lisäämällä niiden yhteentoimivuutta.

Maanmittauslaitoksen osaksi siirtyneen hallinnonalan tietotekniikan palvelukeskuksen toiminnan ja teknisen infrastruktuurin kehittämistä jatketaan asiakasvirastojen tarpeet ja toimintaympäristön muutokset huomioiden. Tavoitteena on, että hallinnonalan virastoilla on käytettävissään asiantuntija- ja kehittämispalveluita sähköisten palveluiden ja prosessien kehittämistä ja käyttöä varten. Valmistaudutaan palvelukeskuksen toimintojen uudelleen organisointiin osana hallinnonalan virastorakenneuudistusta.

Paikkatietokeskuksen toiminta muodostuu paikkatietojen yhteiskäytön ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen edistämisestä sekä koko maanmittausalaa tukevasta tutkimuksesta. Metsähovin tutkimusaseman teknisen infrastruktuurin ajanmukaistamista jatketaan uudistamalla laitekantaa.

Paikkatietojen merkitys yhteiskunnassa on kasvanut ja paikkatietoja käytetään yhä laajemmin kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Käynnistyneen paikkatietopoliittinen selonteon tavoitteena on luoda tavoitekuva, miten paikkatiedon tuotantoa voidaan tehostaa ja miten eri sektorien toimintamahdollisuuksia voidaan parantaa paikkatietoja hyödyntäen.

Hallitusohjelmaan liittyvässä Digitalisoidaan julkiset palvelut –kärkihankkeessa on käynnistynyt paikkatietojen hallinnan ja käytön tehostamiseen tähtäävä hankekokonaisuus, jota kutsutaan nimellä Julkisen hallinnon yhteinen paikkatietoalusta. Yhteisellä paikkatietoalustalla tarkoitetaan uutta tieto- ja palvelukokonaisuutta, jonka avulla julkisen hallinnon toimijat voivat tuoda omat, yleensä jotakin organisaatiokohtaista tarkoitusta varten keräämänsä paikkatiedot osaksi yhteistä tietoaineistoa ja saattaa ne palvelualueen kautta tarjolle eri käyttötarkoituksiin.

Asunto-osakkeiden vaihdannan ja vakuushallinnan prosessien sähköistämisen mahdollistavan uuden asunto-osakkeiden rekisteri- ja palvelukokonaisuuden toteutus käynnistyy. Sähköisen asunto-osakerekisterin perustaminen on laaja poikkihallinnollinen yhteistyöhanke, joka toteuttaa hallitusohjelman linjausten mukaista julkisten palveluiden digitalisointia.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maanmittaus ja tietovarannot -politiikkasektorilla toimeenpannaan pääluokkaperusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seuraavia tavoitteita:

- kiinteistö- ja maastotietojärjestelmien hallinnoinnilla ja palveluilla turvataan kansallisen omistus- ja vakuusjärjestelmän toimivuus ja paikantamisen perusta sekä digitalisoituvan yhteiskunnan tietotarpeet
- hallinnonalan tietovarannot ovat monipuolisesti hyödynnettäviä ja yhteiskäyttöisiä sekä hyvin hallittuja ja turvallisia
- paikkatietoa keräävillä ja ylläpitävillä on käytössään tutkimuksen innovoimia ja tukemia palveluita, jotka edistävät paikkatiedon yhteiskäyttöä ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittymistä.

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 621 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Maanmittauslaitoksen omarahoitussuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutaa koskevien menojen maksamiseen
- 3) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen *tehtävinä* ovat:

- maanmittaustoimitukset, kiinteistöjä koskevat kirjaamisasiat, kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäminen sekä kiinteistötietojärjestelmän hallinnosta ja kehittämisestä huolehtiminen, maastotietoja koskevien tietokantojen ylläpito ja ilmakuvapalvelut sekä maastotietojärjestelmän kehittäminen
- geodeettisten perusedellytyksien luominen maanmittaukselle ja paikkatietojen käytölle koko maassa, paikkatietojen yhteiskäytöstä huolehtiminen, tutkimukseen perustuvan tiedon tuottaminen kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuurien kehittämiseksi

— huolehtia rekisteri- ja tietohallintotehtävistä, tuottaa tietohallinnon asiantuntija- ja IT-palveluita hallinnonalan vi-rastoille ja laitoksille sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt ja sopimuksissa on sovittu.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa sekä luvun 30.70 selvitysosassa esitettyjen yhteiskunnallisen vaikut-tavuuden tavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maanmittauslaitokselle vuoden 2018 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Maanmittauslaitos syventää tutkimus- infrayhteistyötä muiden tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja yritysten kanssa LYNET-yhteenliittymää ja muita verkostoja hyödyntäen. Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin ja Virolahden tutki-musasemia, joiden laitteistoilla ylläpidetään valtakunnallisia paikannus- ja referenssijärjestelmiä. Paikantamisen luo-tettavuuden parantamiseksi Metsähovin tutkimusaseman ja -laitteistojen sekä pysyvän satelliittipaikannusverkon (GNSS) uudistustyötä jatketaan vuosien 2016—2018 aikana.

Maanmittauslaitoksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2016 tilinpäätös			2017 arvio			2018 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Kiinteistötoimitukset	41 633	42 088	565	38 923	38 744	521	38 204	38 204	520
Tilusjärjestelytehtävät	3 808	0	50	3 677	0	49	3 500	0	49
Kirjaamistehtävät	17 916	17 257	252	18 452	18 590	290	18 200	18 200	286
Perustietovarantojen ylläpi-to	33 671	1 989	510	34 428	1 814	491	34 733	2 454	476
Tietopalvelu	12 646	12 594	57	10 845	11 244	54	11 660	11 540	59
Maanmittaus ja paikkatie-tosektorin tutkimus, kehit-täminen ja asiantuntijapal-velut	10 942	5 207	183	11 641	5 078	220	11 817	4 250	220
IT-palvelutuotanto	14 452	13 067	147	13 762	12 655	140	14 105	12 705	147
Yhteensä	135 068	92 202	1 764	131 728	88 125	1 765	132 219	87 353	1 757

Viraston tunnusluvut

	2016 toteutuma	2017 tavoite ¹⁾	2018 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
— maastotietojen vaikuttavuuden muutos, %	19	4	4
— KTJ-2021 perusparannusohjelman kattavuusindeksi	27	35	42
— tietovarastojen hyödyntäminen, kasvu edellisestä vuodesta %	3	3	2
— tutkimuksen tunnettuus- ja kiinnostavuusindeksi		100	102
— tutkimuksen luottamus&maine		3,50	3,55
— VIP-tutkimuksen tulos/toimialan keskiarvo	7,7/7,5	7,8/7,5	7,9/7,5
— tilusjärjestelytuotanto (Mha)	6 204	6 900	6 500
Toiminnallinen tehokkuus			
— kokonaistuottavuus	105,5	102,0	102,0
— työn tuottavuus	102,1	102,0	102,0

	2016 toteutuma	2017 tavoite ¹⁾	2018 tavoite
— maastotietokannan ajantasaistus, euroa/km ²	124	134	129
Tuotokset ja laadunhallinta			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	17 992	17 900	18 500
— tilusjärjestelyt (uusjaot), kpl	7	5	6
— kirjaamiskorjauksien määrä, kpl	217 510	230 000	220 000
— maastotietotuotanto yhteensä, km ²	54 652	54 000	54 000
— pelto- ja metsätietojen perusparannus, km ²	54 134	54 000	54 000
— korkeusmallia 2 metrin ruutukokoon, km ²	40 010	30 000	21 000
— lohkomisen kesto-aika, kk	5,1	5,3	5,0
— lainhuutojen käsittelyaika, pv	56	23	20
— maastotietojen täydellisyys, % (jatkuva ajantasaistus)	98	95	95
— asiakkaiden kokonaistyytyväisyys, %	89	88	88
— referoidut tieteelliset julkaisut, kpl	132	110	110
— IT-palvelusopimusten ja -suunnitelmien toteutuma, %	103	98	98
— sähköisten palveluiden häiriöttömyys %	99,5	99,5	99

¹⁾ Päivitetty tulossopimuksen mukaisiksi

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	136 668	130 645	136 974
Bruttotulot	92 185	85 293	87 353 ¹⁾
Nettomenot	44 483	45 352	49 621
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	35 249		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	38 695		

¹⁾ Sisältää tietohallintopalveluihin budjetoituja menoja vastaavia tuloja yhteensä 6 630 000 euroa (sovitaan tarkemmin palvelusopimuksissa: maa- ja metsätalousministeriö 1 100 000 euroa, Maaseutuvirasto 3 600 000 euroa, Elintarviketurvallisuusvirasto 1 480 000 euroa, Luonnonvarakeskus 400 000 euroa ja muut hallinnonalan virastot ja laitokset 50 000 euroa).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
<i>Julkishoidolliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	70 420	66 997	66 484
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	70 420	66 000	66 484

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	48 051	41 224	40 908
— osuus yhteiskustannuksista	29 088	25 773	25 576
Kustannukset yhteensä	77 139	66 600	66 484
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-6 719	-	-
Kustannusvastaavuus, %	91	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 420	2 400	2 010
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	2 420	2 400	2 010
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 789	1 340	1 486
— osuus yhteiskustannuksista	875	940	424
Kustannukset yhteensä	2 664	2 728	1 910
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-244	133	101
Kustannusvastaavuus, %	91	105	105

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisuutta edistävä ASREK-hanke (siirtoa momentilta 28.70.22)	7 050
Metsähovin tutkimusaseman laiteinvestoinnit, lisäyksen poisto (siirto momentille 30.01.23)	-520
Tilusjärjestelyiden tie- ja kuivatushankkeet (siirto momentille 30.70.40)	-1 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-263
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-106
Palkkaliukumasäästö	-491
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-21
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-249
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-23
Työajan pidentäminen (Kiky)	-39
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-69
Yhteensä	4 269

(Maanmittauslaitoksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2018 yhteensä 1 757 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 1 148 htv.)

2018 talousarvio	49 621 000
2017 talousarvio	45 352 000
2016 tilinpäätös	47 929 000

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen

3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen ja vesitilusjärjestelyjen osalta.

Määrärahaa saa käyttää enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään pelto- ja metsätilusjärjestelyjen tukemiseen ja pilottiluonteisiin metsätilusjärjestelyihin. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisinperittävä osuus määrärahasta on noin 2 100 000 euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 1 900 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (kiinteistötoimitusten tukeminen) (EK)	-400
Tilusjärjestelyiden tie- ja kuivatushankkeet (siirto momentilta 30.70.01)	1 000
Yhteensä	600

2018 talousarvio	4 000 000
2017 talousarvio	3 400 000
2016 tilinpäätös	4 500 000